

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

17.04.2026

Preses apskatā:

LNB izstāde "Gunārs Birkerts - 20. gadsimta akcenti" skatāma Latvijas Arhitektūras muzejā; LALIGABA nominanti; Astridas Lindgrēnas piemiņas balva kanādiešu bilžu grāmatu autoram un ilustratoram Džonam Klasenam; Ļudžersijas latviešu pamatskolā atzīmēja Krišjāņa Barona 190; gaidāma Latvijas Bibliotēku nedēļa; Valkas novada Centrālajai bibliotēkai un Kārķu bibliotēkai joprojām meklē vadītājus; Tukumā festivāls "Uz Tukumu pēc literatūras"; u.c. bibliotēku aktualitātes.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

Gunara Birkerta devums Arhitektūras muzejā

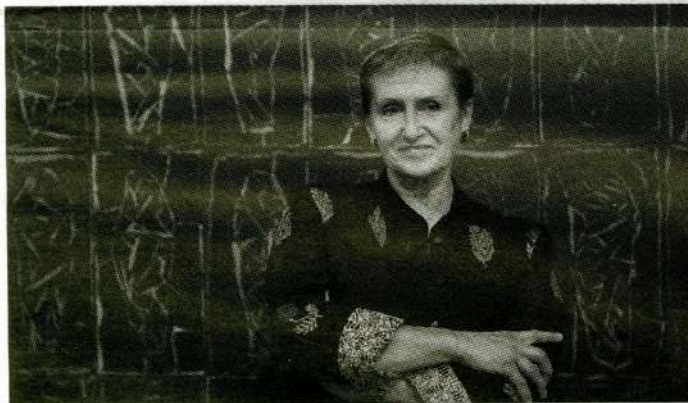
Latvijas Arhitektūras muzejā Rīgā, Pils ielā 19. līdz 15. maijam skatāma izstāde "Gunārs Birkerts - 20. gadsimta akcenti". Latvijas Nacionālajā bibliotēkā izveidotajai izstādei autors ir arhitekts Jānis Dripe. Viņš apmeklētāju uzmanību vērš uz pasaulslavenā latviešu arhitekta novatorisko

veikumu, izstādot planšetes, zīmējumus, maketus, kas ataino Gunāra Birkerta (1925 - 2017) radošo domu un tās attīstību. Būtisks ekspozīcijas papildinājums ir Simtgadnieka bērnības dienu zīmējumi un pieraksti, kā arī mūža gaitā saņemtās balvas un publikācijas.

Avots: Laiks

Datums: 21.02.2026

Balva par mūža ieguldījumu - mākslas zinātniecei Laimai Slavai

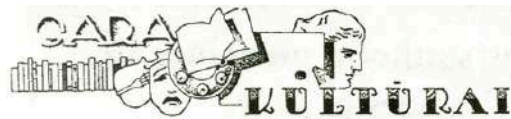

Latvijas Grāmatizdevēju Asociācija (LGA) nosaukusi Latviešu Literatūras Gada balvas nominantus. Nosaukta arī pretendente uz balvu par Mūža

ieguldījumu grāmatniecībā. Tā ir mākslas zinātniece Laima Slava, apgāda "Neputns" līdzdibinātāja un ilggadēja galvenā redaktore.

Avots: Laiks

Datums: 21.02.2026

Žurnāls "Jaunā Gaita" saņem Latvijas Literatūras gada speciālbalvu

26. martā preses konferencē nosaukti Latvijas Literatūras gada balvas (LALIGABA) nominanti un speciālbalvu ieguvēji. Mūža balvu par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas literatūrā ekspertu komisija nolēmusi piešķirt tulkotājam Jānim Krastiņam.

LALIGABA žūrijas eksperts, literatūras kritiķis un mūzeja darbinieks Arnis Koroševskis

norāda, ka Jāņa Krastiņa devums Latvijas literatūrā ir nozīmīgs un ilggadējs.

Krastiņš tulkotāja gaitas sācis Atmodas laikā, bet īpaši ražīgs kļuvis 21. gadsimtā, četras reizes nominēts Literatūras gada balvai par labāko tulkojumu un saņēmis Čehijas Ārlietu ministrijas apbalvojumu "Gracias agit" par Čehijas kultūras popularizē-

šanu Latvijā.

Koroševskis uzsvē, ka Krastiņa tulkotie čehu literatūras darbi latviešu lasītājiem ļāvuši ieraudzīt līdzības Latvijas un Čehijas politiskajā un kultūras vēsturē, īpaši 20. gadsimta kontekstā. Vienlaikus Krastiņa tulkojumu klāsts ir plašs - no klasikas līdz mūsdienu autoriem un pētniecības darbiem, izceļot tulkotāja valodas izjūtu, erudīciju un spēju savienot reālistisku tiešumu ar poētisku niansētību.

Ekspertu komisija lēmusi šogad piešķirt speciālbalvu žurnālam "Jaunā Gaita". Kā uzsvē LALIGABA žūrijas eksperte, tulkotāja un redaktore Ieva Lešinska: "Dzimis ASV 1955. gadā, žurnāls "Jaunā Gaita" ir visilgmūžīgākais literatūrai un kultūrai veltītais periodiskais izdevums latviešu valodā. Izdevums, kas daudzus gadus desmitus uzrunāja brīvdomīgākos trimdnieku vidū, nekad nav vairījies no polemikas vai nostāšanās pret konjunktūru, taču vienmēr saglabājis uzticību Latvijas brīvībai un latviešu valodai. Arī tagad, kad Latvijā pašā ar kultūras periodiku nav spoži, "Jaunā Gaita" turpina uzskāto - mainījies tikai formāts, bet ne prasība pēc augstvērtīga satura."

LALIGABA apbalvošanas ceremonija notiks 17. aprīlī Rīgas Centrāltirgus gaļas paviljonā, atbalstot ieceri tuvākajos gados pielāgot Gaļas paviljonu mākslas un kultūras funkcijām.●

Avots: Latvija Amerikā

Datums: 04.04.2026

LINDGRĒNES BALVA – DŽONAM KLASENAM

◀ **ASTRIDAS LINDGRĒNES** piemiņas balva ir starptautisks bērnu un jauniešu literatūras apbalvojums, kuru 2002. gadā pēc rakstnieces nāves izveidoja Zviedrijas valdība un kura laureāts saņem 450 000 eiro. Balvas moto ir viņas vārdi: «Bērniem ir tiesības uz lieliskiem stāstiem.» Šogad žūrija lēma, ka izcilāko stāstu stāstnieks ir kanādiešu bilžu grāmatu autors un ilustrators Džons Klasens. Tā izcēla viņa filosofiski minimālistisko vēstījumu «precizitāti, emocijas un radošo asprātību» un novērtēja viņa talantu skart smalkus ētikas jautājumus apvienojumā ar spriedzi. Populārākā ir Džona Klasena tā saucamā «ceperu triloģija» – *Es gribu atpaļ savu cepuri* u. c. Jāatgādina, ka šajā reizē no Latvijas balvai bija izvirzīti: dzejniece Inese Zandere, rakstniece Luīze Pastore, ilustratore Gundega Muzikante un mākslinieks Aleksejs Naumovs.

Avots: Diena

Datums: 17.04.2026

Draudzīgais aicinājums Nudžersijas latviešu pamatskolā

Pirms 190 gadiem 31. oktobrī mīļās Māras šūpulī nolaidās kāda dvēsele, kam bija lemts nest lepnu uzvārdu – Barons

JANA ANČA - TETERE

Par godu tautasdziesmu dižgāra Krišjāņa Barona jubilejas gadskārtai un viņa lielajam darbam janvāra mēnesī skolā izsludinājām par Dainu mēnesi. To veltījām mūsu lielākajam tautas gara mantojumam, mūsu bagātībai – dainām. Ne katrai tautai ir tik plašs tautasdziesmu mantojums kā latviešiem. Bet, iespējams, daudz to bijis arī citām tautām, mums tikai vairāk palaimējies, ka savs Krišjānis Barons – cilvēks, kurš mūsu dainām veltīja pusī savu mūžu, kurš glāba un nclāva tautasdziesmām izzust. Šodien mūsu rīcībā ir biezie dainu sējumi, kuros dziesmas saglabāta mūsu valoda, vēsture, tautas gadsimtu pieredze un sapņi, ir unikālais Dainu skapis Gaismas pili. No dainu saknēm aug un zaro visa mūsu kultūra. Tāpēc arī šodien mēs lasām, dziedam un iepazīstam mūšeno dainu pasauli.

Dainu mēnesī katrai nedēļai bija sava tēma, ko katru sestdienu iesākām ar kopēju rīta stundu – interesantiem faktiem, praktiskiem uzdevumiem, īsu video vai skeču, iekļaujot šo materiālu arī mācību procesā. Uzzinājām, kas tad īsti bija šis slavenais virs – tautasdziesmu apkopotājs, kārtotājs un Latviju dainu publicētājs, tautā mīli saukts par Dainu Tēvu. Iepazinām arī citus nozīmīgus jaunlatviešus un viņu devumu, Dainu skapi un tā tapšanu, un prātojam, ko gan mūsu skolēni varētu glabāt šajās mazajās

atvilktnēs, ja mums būtu tāds BRĪNUMSKAPIS! Visu mēnesi rotaļājāmies ar tautasdziesmām, ilustrējām un attēlojām, daiļi lasījām, minējām izstrūkstošos vārdus, izdziedājām, izdancojām un izvedām rotaļās. Noskaidrojām, ko nozīmē vārds *dainas*, un aicinājām padomāt, kura ir viņa mīļākā tautasdziesma.

Ari *lielajiem* – skolotājiem un vecākiem bija savs mājasdarbs – lasīt Ingūnas Baueres grāmatu "Mazā klusā sirds" par Krišjāni un Dārtu Baroniem, lai Grāmatu kluba tikšanās reizē to pārrunātu.

31. janvārī, Dainu mēneša izskaņā, svinējām Draudzīgo aicinājumu ar īpašu Dainu daudzīnājumu. Draudzīgā aicinājuma tradīcija mūsu skolā ir dzīva un dziļi iesakņojusies, mēs godājam grāmatas un Latvijas dārgumus, ar prieku aicinām absolventus atgriezties savā skolā.

Dainām veltītajā izstādē varēja apskatīt skolēnu radošos darbus, tautasdziesmu ilustrācijas, miklas un domrakstus. Ikvienam bija iespēja ieskatīties dainu izlases, izvēlēties savu cetrīnīdi un izmēģināt roku dainu pārrakstīšanā, kopīgi turpinot un veidojot mūsu dainu lapīņu virkni.

Ar skaistiem ievadvārdiem Draudzīgā aicinājuma sarīkojumu atklāja 52. izlaiduma absolventi Zanda un Aldis. Izrādās, ka 2004. gada aptaujā par 100 visu laiku ievērojamā-

kajām Latvijas personībām pats pirmais tika atzīts DAINU TĒVS – Krišjānis Barons, otrajā vietā – Draudzīgā aicinājuma iedibinātais Kārlis Ulmanis. Zīmīgi, ka vēsture savij šo divu vīru ceļus.

Diakone Baiba Kļaviņa svētbrīdī sirsnīgi atgādināja bērniem par draudzību, par to, cik svarīgi ir būt mīļiem, saprotošiem un cieņpilniem citam pret citu, pret vecākiem un ikvienu līdzcilvēku.

Istā dainu pasaulē mūs ievada tautasdziesmu tēli – Lāčēns, kam bite dzēla vēderā, un Saule, kas brīda rudzu lauku.

Vairāk nekā 25 gadus Krišjānis Barons bija arī skolotājs, tāpēc iesākām mūsu ceļojumu ar izziņošo Barona stundu, kur atsvaidzinājām un pārbaudījām savas zināšanas par Dainu skapi, atklājām precīzu Dainu skaitu, ko tas glāba, atšifrējām tautasdziesmu kodu un kopīgi ieskatījāmies dainu lapīnās un mēģinājām izlasīt tautasdziesmas oriģinālrokkrastos – arī paša Dainu tēva pārrakstītās. Rotaļīgā tautasdziesmu spēlē minējām dainas gan pēc zīmējuma, gan emocijbildēm, gan pēc meldīna kokles skaņas.

Visbeidzot, minot dzejnieka Jāņa Petera dzejas mīklu "...Baltis kā krējums, labs kā Dieviņš, ne Viņš resns, ne Viņš tieviņš. Latvietis. Ar baltu bārdū. Bērniņ, mini viņa vārdu", bērni skaļā balsi sauca atminējumu. Jā, tas ir Krišjānis Barons, kurš

Foto - Kristina Rathode

"Sveika, Latvija!" pagājušā dalībnieki: Lāklans Hildebrants, Aldis Bungs, Matīss Nollendorfs, Zanda Atkinson, grupas vadītāja Māra Rupnere un stāstījuma vadītāja Māra Lazda

visu savu mūžu stāvējis sargos kā par mūsu tautasdziesmām, tā par mūsu valodu. Un šajā mirklī tiešām notika brīnums – durvis parādījās pats DAINU TEVS ar garu, sirnu bārdu! Kā balts Dieviņš viņš ienāca mūsu vidū un dalījās nedzirdētos stāstos par savas dzīves un dainu ceļu. Caur bērnu jautājumiem un Barontēva atbildēm uzzinājām, kā viņš no vienkārša Kurzemes zēna nonāca līdz studijām Tērbatā, darba Krievijā un, galvenais, līdz Dainu vāksnāi. Aizraujošā sarunā ar Barontēvu atklājām, ka viņš pats sevi dēvējis par *mazo abrkasīti*, jo dzimis kā astotais un jaunākais bērns ģimenē; ka piecu gadu vecumā iemācījies lasīt, šo prasmi apgūstot no vecākās māsas Annas; ka viņam ļoti patika airēt un slidot; ka mammai bija ļoti interesants, skaists un nedzirdēts vārds – Enģele. Tāpat uzzinājām, ka viņš nebija pirmais tautasdziesmu vācējs, kā daudzi domā; viņš šo uzdevumu pārņēma no Priča Brīvēmnieka Maskavā. Noskaidrojām, kā viņš izdomāja Dainu skapi, kāpēc Dainu lapīns ir sasieta ar lentītem, kā skapis pārcietis daudzās ceļošanas un kāpēc mazajām dainu lapīnām ir tieši tāds izmērs.

No visām 268 815 dainām, kas ilgi skapi gulējušas, izmeklējām vienu īpašu, kas ataino visas Baronom tuvas sirdslīetas – valodu, tautasdziesmas, skaistānu, jūru un zvaigznes. Emocionāli ielūkojamies arī 2018. gada Dziesmu svētku ierakstā un Baronom vēltītajā sudraba monētā: *"Kas var dziesmas izdziedāt? Kas valodas izrunāt? Kas var zvaigznes izskatīt? / Jūrā zvirgzdus izlasīt."*

Kr. Barona vārdā ir nosauktas ielas, skolas un pat izplatījumā mīt asteroīds Krišbarons.

Lēš, ka agrāk mūsu senči katrs zinājuši vismaz 200 tautasdziesmu, un vēl arī pasakas, mīklas, ticējumus. Nu bija laiks skolēniem atklāt, ko viņi ir saklausījuši tautasdziesmās. Audzēkņi no dainu pasaules izauga daudzkrāsainos priekšnosumos – tika tēloti, skaitīti, dziedāti, sacerēti un pat improvizēti. Skatītāji minēja un ar prieku baudīja redzēto.

Audzēkņi no pirmsskolas līdz pat 7. klasei izspēlēja tautasdziesmas, aicinot publiku tās atpazīt un vienoties jautrā kopdziedāšanā, jo kuram gan nav pazīstamas un mīlas "Seši mazi bundzinieki", "Ai, sunīši, nerejati" vai "Puiši, puiši, kas tie puiši". Savukārt 6. klases puiši tautasdziesmu "Puiši, puiši, kas tie puiši" bija sacerējuši jaunās skapās, un 8. klases puiši radījuši jaunas vārsmas un dainas.

Skolas bērniem izdevās pārsteigt arī Balto tētiņu, nodziedot viņa iemīļoto tautasdziesmu "Tumša nakte, zaļa zāle", ko Barona dzimšanas dienā dziedāja latvieši Latvijā un diasporā.

Bija pienācis brīdis tautasdziesmu gājenam "Mini manu tautasdziesmu" un noskaidrot, cik labi zinām tautasdziesmas. Plaši vēram vaļā Dainu skapja durvis un ielūkojamies mūsu dainu bagātībā un krāšņumā, kur tika izrādīti tautasdziesmām vēltītie tēpi. Prieks, ka tik daudzi bija ļāvušies savai bagātīgai

Pasākuma viesi ietērpušies tautasdziesmās: Ieva Kreichelt "Velc, pelīte, saldu miegu", Sarmīte Leja "Balta nāca tautu meita", Terēze Apsīte "Adiet, bērni, ko adieti"

iztelei, iedvesmai un radošumam, – atraduši, rotājušies un ietērpušies tautasdziesmās un iedzīvinājuši tās. Skali tika atminētas "Aija, žūžū, lāča bērni", "Velc, pelīte, saldu miegu", "Kur tad tu nu biji, āziti manu", "Adiet, bērni, ko adat(i)", "Balta nāca tautumeita", "Es meitina kā rozīte", "Mēnestiņ(i)s nakti brauca" un citas.

Atskatoties uz to, kā Kr. Barons 1858. gadā, studējot Tērbatā, vasaras brīvlaikā piedzīvojumā – klausītājiem bija uzmanīgi jāseko līdzī jauno ceļotāju stāstījumam un jābūt īpaši vēģīgiem, lai nepalaistu garām nevienu detaļu, vienlaikus spēlējot BINGO.

Svarīgākais – viņi pārliecinājās, ka, dzīvojot dažādās valstīs, latviešu jaunieši tomēr ir ļoti līdzīgi. Visvērtīgākais braucienā bija jaunizveidotās draudzības, kopīgie smieklī un sajūta, ka Latvija ir daļa no viņiem. Klausīšanās pārtapa azartiskā piedzīvojumā – klausītājiem bija uzmanīgi jāseko līdzī jauno ceļotāju stāstījumam un jābūt īpaši vēģīgiem, lai nepalaistu garām nevienu detaļu, vienlaikus spēlējot BINGO.

Un kas gan būtu Draudzīgais aicinājums bez grāmatām! Arī mēs neiztikām bez grāmatu galda, kas bija kā magnēts grāmatu apmaiņai. Kas vienam lieks, otram – prieks!

Mēs rīkojam šos sarīkojumus, lai kaut kripatiņa no piedzīvotā paliktu mūsu bērnu atmiņās, kas stiprinātu viņu draudzības un piederības sajūtu mūsu skolas saimei, mūsu tautai, tradīcijām un kultūras mantojumam.

"Es nenācu šai vietā savu

miegu izgulēti"... nācu... satīkies, klausīties, atcerēties un satīties dainu kamolā. Šie bija īsti tautasdziesmu svētki – apliecinājums tam, ka dainas dzīvo arī mūsdienās, bērnu sirdīs, vārdos un izteļē.

Noslēgumā skolas pārzīnes Līviņa un Laura ar skaistiem ziedu pušķiem un sirsnīgiem paldies vārdiem sveica visus, kas ar darbu, rūpi, domām un sirdi šo iecerī papildīja. Paldies visiem par dainošanu!

Skolotāja Jana Anča Tetere "Saulē brīda rudzu lauku" un skolas pārzīne Laura "Kas dārzā?" DAINU PASAULĒ

Latvijas Bibliotēku nedēļa

LIEZĒRES pagasta bibliotēkā Bibliotēku nedēļas ietvaros norisināsies dažādas aktivitātes. Šoreiz vadītāja ir parūpējusies par bibliotēkas skolu un aicina apmeklēt stundas.

— Improvizētajā skolā pirmā stunda ir rēķināšana. Tā norisināsies 21. aprīlī Liezeres pamatskolā, ar “jautrās matemātikas” uzdevumiem. Pēc tam gaidāma vēstures stunda, un 22. aprīlī ieplānota ekskursija uz Vestienu. Tā norisināsies sadarbībā ar Vestienas bibliotēku un sieviešu klubu “Teiksma”. 23. aprīlī gaidāma lasīšanas stunda jeb dosimies uz grāmatu svētkiem Madonas novada bibliotēkā, — informē **Dace Madalāne**, Liezēres pagasta bibliotēkas vadītāja. — Sadarbībā ar SARC “Ozoli” bērniem, 24. aprīlī gaidāma rokdarbu stunda, bet no 20. aprīļa līdz 5. maijam norisināsies zīmēšanas stunda jeb akcijas “Uzzīmē dzejoli!” darbu izstāde.

Avots: Stars

Datums: 17.04.2026

Atkal izsludināts konkurss uz vadītāja amatu

INGA KARPOVA

VALKĀ. Šonedēļ novada pašvaldība savos interneta informatīvajos kanālos atkal izsludināja konkursu uz novada Centrālās bibliotēkas vadītāja amatu. Pēc pašvaldības izpilddirektora teiktā, pašvaldības darbinieks, kuram piedāvāja iespēju izmēģināt savas spējas šajā amatā, no piedāvājuma attiecies. Pašvaldība uz novada Centrālās bibliotēkas vadītāja amatu noteikusi pieteikšanās termiņu – līdz ceturtdienai, 30. aprīlim.

Pašvaldība ir pagarinājusi pieteikšanās termiņu līdz nākamajai piektdienai, 24. aprīlim, uz Kārķu bibliotēkas vadītāja amatu. “Ziemeļlatvija” jau vēstīja, ka ilggadējā bibliotēkas vadītāja Inga Bāliņa pēc 36 gadus ilga darba nolēma aiziet no bibliotēkas vadīšanas.

Avots: Ziemeļlatvija

Datums: 17.04.2026

Bibliotēku nedēļa Madonas novada grāmatu krātuvē

INESE ELSIŅA

Nākamā nedēļa Madonas novada bibliotēkā piedāvā plašu iespēju spektru.

20. aprīlī pulksten 14 notiks filmas "Jelgava 94" seanss. 21. aprīlī pulksten 14 plānota tikšanās ar žurnālistu Armandu Puči. Sarunas laikā būs iespēja dzirdēt viņa pieredzes stāstus, uzdot jautājumus.

23. aprīlī aizritēs Grāmatu svētku zīmē (programmu skatīt 16. lpp.). 24. aprīlī pulksten 16.30 Bērnu literatūras nodaļā ritēs pasākums bērniem "Pasakas un pankūkas". Tā būs radoša un sirsnīga pēc-

pusdienu kopā ar Smēdes namu, kas domāta ģimenēm ar bērniem. Kā uzsvē organizatori, Bibliotēku nedēļa ir iespēja stiprināt saikni ar lasīšanu, kultūru un vietējo kopienas. Nedrīkstam to palaist garām!

Avots: Stars

Datums: 17.04.2026

Uz Tukumu pēc literatūras

Pirmo reizi festivāls «Uz Tukumu pēc literatūras» norisinājās 2024. gadā. To kopīgiem spēkiem organizēja Tukuma pilsētas bibliotēka un biedrība «Tukuma literātu apvienība» ar Valsts Kultūrkapitāla fonda un Tukuma novada pašvaldības finansiālu atbalstu. Toreiz, festivālam noslēdzoties, tā organizētāji, izvērtējuši trīs dienu sniegumu, bija vienprātīgi – Tukumā dzimusi jauna literārā tradīcija. Un tā – festivāls aicina literatūras cienītājus jau trešo gadu, un šogad papildus jau tradicionālajiem pasākumiem piedāvāja arī dažas novitātes.

Vakars, kad pavērs priekškarus uz noslēpumu

Viens no organizatoru šogad sarūpētajiem jauninājumiem bija «Noslēpumu diena», kuras ietvaros ceturtdien, 9. aprīlī, Tukuma bibliotēkas konferenču zālītē ar interesentiem tika šobrīd jaunpils pili rezidējošā rakstniece un žurnāliste **Lāsma Gaitniece**. Viņa ieradās, lai dalītos ar kādu jaunumu: ir pabeigta un tipogrāfijai nodota viņas grāmatā par mūsu novadnieku, solistu **Andreju Lihtenbergu**, kurš gāja bojā 1979. gada janvārī. Viņa nāve līdz pat mūsdienām ir līdz galam neātrisināts noslēpums, un rakstniece savā dokumentālajā pētījumā «Un neņem līdzi neko» ne vien iepazīstinās lasītāju ar solista biogrāfijas faktiem, bet arī centīsies atskaidrināt šo mistēriju. Vai viņai tas izdosies? To uzzināsim jau vissi drīz, kad grāmatā no tipogrāfijas nonāks grāmatnīcu plauktos. Taču vēl pirms grāmatas iznākšanas L. Gaitniece uzticēja pasākuma apmeklētājiem dažus sava pētījuma fragmentus, kas vēl jo vairāk padziļināja intrīgu.

Neizpalika arī sensācija – solista atraitnes **Rasmas Lihtenbergas** negaidīti ierašanās pasākumā un dalīšanās atmiņās par traģiskajiem notikumiem, kas risinājās pirms 47 gadiem. Viņa vēl aizvien ir pārliecināta, ka viņas vīrs, slavenā dziedātāja un Lapmežciema estrādes ansambļa «Selga» solista nāves cēlonis nebija pašnāvība, kā tika pausts oficiālajā izmeklēšanas slēdzienā. Patiešām, «Noslēpumu dienas» apmeklētāji uzzināja pietiekami daudz faktu, kas vedināja pievienoties Ras-

«Noslēpumu dienas» pasākumu negaidīti pagodināja solista Andreja Lihtenberga atraitne Rasma

mas kundzes viedoklim. Piemēram, moga darbinieces, ko tukumnieki savulaik pazina ar iesauku Rozmarija, liecība, fakts par pazudušo kājas apseju un citi apstākļi, kas tiks atspoguļoti jaunajā grāmatā.

Jāpiebilst, ka L. Gaitniece ir žurnāliste, redaktore, tulkoātāja un dokumentāliste. Viņas līdz šim vispopulārākais darbs ir pētījums «Skandaloziākie noziegumi Latvijas vēsturē», kas iznācis divās grāmatās («Latvijas Mediji», 2024, 2025).

Radošā diena ar «tarakāniem»

Piektdien, 10. aprīlī, literāro festivālu turpināja «Radošā diena», kuru ievadīja dzejniece, radošās rakstnieces skolotāja **Ingas Pīzānes** meistardarbnīca. Savukārt vakarā 18.00 literatūras cienītājus gaidīja vēl viens jauninājums – atgriešanās pie Tukumā reiz jau aizsāktā diskusiju cikla «Mīla un tarakāni» latviešu gaumē.

Kā paskaidrojuši tececes autori, «tarakānu meklēšana» izpaužas kā iestudēti vai ekranizēti latviešu literatūras klasikas darbu analīze, no neierastām šķautrēm preparējot cilvēku attiecības un rīcības motīvus. Šādi, «zem lupas» ieraudzītie «tarakāni» darbu vai tajā aprakstītos tēlus nereti var parādīt gluži citā, pat diametrāli pretējā rakursā, nekā par to ierastis domāt un kā mācītis skolā.

Šī ideja nav gluži jaunums. Jau 2015. gadā, kad 21. martā maksas darbnīcā «Antīks, Harmonijas ielā», risinājās trīs pasākumu cikls «Mīla un tarakāni latviešu literatūrā un mākslā», analizējot Raiņa lugu «Pūt, vējņīņ!» (režisora Gunāra Pieša ekranizējuma versijā), Regīnas Ezeras romānu «Aka» un Rudolfa Blaumaņa lugu «Indrāni».

Šī gada festivālā tika preparēta izcilā dramaturga, mūsu novadnieka Harija Gulbja luga «Ciruliši»,

Rakstniece Lāsma Gaitniece stāsta par A. Lihtenberga dzīves pētījumiem veltīto grāmatu, kas jau atrodas tipogrāfijā

«Mīla un tarakāni» ar aktrisi Lāsmu Kugrēnu, dramaturģi Aivu Birbeli, psiholoģi Inetu Lazdāni un pasākuma moderatori, rakstnieci Gunu Rozi

kas iestudēta neskaitāmas reizes, bet ko daudzi atceras tieši kā filmu ar Veltu Līni Zelmas lomā (režisors Olgerts Dunkers). Tomēr pirmavots ir Gulbja luga.

«Mīla un tarakāni» jeb Harija Gulbja lugas «Ciruliši» tēlu un situāciju ķīdašana notika kopā ar kolosālām, gudrām sievītēm – izcilo **Lāsmu Kugrēnu**, kura Nacionālā teātra izrādē atveidoja Zelmas lomu, ar dramaturģi **Aivu Birbeli** un psiholoģi **Inetu Lazdāni**. «Tas bija īsts baudījums. Gan žurnāliste mani, gan rakstniece, gan sievieti tapa viedākas,» sacīja pasākuma moderatore rakstniece **Guna Roze**. «Ari tāpēc, ka saruna vedās līdz galam godīgi, bez «to es labāk paturēšu pie sevis» – visas četras bijām basas katra ar savu redzējumu, ar jaunatklāsmēm un uzvilko stūģu, ko jutām publika.»

Ringā – rakstnieki, dzejnieki un dramaturģi

Trešajā festivāla dienā visai kupaļs klausītāju pulks ieradās, lai

vērotu un klausītos nu jau tradicionālos literāros «dueljus», kur improvizēti ringā tikās pašmāju literāti ar aicinātiem viesiem. Kā pirmās diskusiju aizsāka dzejniece, rakstniece un dramaturģe, devīgu dzejoļu krājumu, piecu romānu, viena stāstu krājumu un vairāku lugu autore **Inga Gaile** un Tukuma novada prozas autore **Liene Millere**. Abas dāmas parstāvēja psiholoģiskās prozas lauciņā; Liene pirms dueļa bija iedziļinājusies oponentes grāmatā «Jaukumiņš», savukārt I. Gaile izmantoja Lienes romānu «Vēlu laika māsterija», izvērsot saturīgu, daudzslāpāmu diskusiju, kurā izskanēja gan pārdomas par literatūras struktūru un žanriem, gan citas literāriem svarīgas tēmas, kuras reizēm mēdzam «paslaucīt zem paklāja».

Kā nākamie «ringā» devās vēsturiskā žanra parstāvi – aktieris, dramaturģis, rakstnieks **Ēriks Vilsons** un rakstnieks **Guntis Tālers**. Jātic, spraigais dueļis, ko, iespējams, gaidīja publika, izpalika. Abi kungi brīvi improvizēja gan ar tēmu, gan duela nosaci-

jumiem, un intelektuālā cīņa, tā īsti nesākoties, pārtapa savstarpējai intervijai līdzīga, divu džentlmeņu draudzīgā sarunā par dzīvi, aktiermākslas pikantajām aizkulisēm un, visbeidzot, arī par vēsturi.

Trešais «duelents» pāris bija Tukuma novada dzejniece **Iveta Šinkus** un viesis – mākslinieks un dzejnieks **Žebers** (istajā vārdā **Andris Breže**). Viņu saruna vērtās dziļi intelektuāla: par absurdu un sīrealismu dzejā, par tēmām, kas satrauc ikvienu radošo cilvēku mūsdienās, aicinot līdzdomāt ikvienu klausītāju, un, protams, tāpat kā iepriekšējās diskusijās, neizpalika arī savstarpēji personiski jautājumi.

Festivāla finālā gluži kā ķīrsiti uz tortes apmeklētāji varēja baudīt aktiera Ērika Vilsona sirsnīgo un dvēseliski paņemšo dzejoļstundu ar imanta Ziedoņa poēziju, kas, pateicoties aktiera vienkāršumam un sirsnībai, kā arī izvēlētais tematikas dziļumam, neatstāja vienaldzīgu nevienu klausītāju un paliks atmiņā vēl ilgi.

GUNTIS ZARINS

Avots: Neatkarīgās Tukuma Ziņas

Datums: 17.04.2026

Piederības stāsts – personiski un patiesi

Lietainā agra pavasara vakarā pulcējāmies Ulbrokas bibliotēkā, lai tiktos ar diviem medicīnas darbiniekiem, mūsu un brāli Agnesi Jaunāko un Tomasu Jaunāko. Līdz ar pasākuma sākumu jau noskaidrojām, ka abiem Jaunākajiem ir arī otrie vārdi, bet vienojamies mūsu viesus saukt par Agnesi un Tomasu. Sarunu rosina mūsu kultūras projektu vadītāja Liega Piešiņa. Jau sākotnēji nojausām, ka Agnesei piemīt kritiskums, tiešums un lakonisms. Iespējams, to nosaka profesijas izvēle – ģimenes ārsts. Agnese sarunas gaitā daudz stāsta par studiju niansēm, piemēram, par to, ka topošajiem ārstiem gan studējot, gan strādājot bija ne tikai jāsamaksā par mācībām, bet netika saņemta arī darba alga par padarīto. Agnesei studējot bija vēl pilnībā maksas rezidentūra, tagad jau vairākus gadus arī maksas rezidenti saņem algu. Arī Tomasam kā topošajam zobārstam ir, ko teikt. Viņa profesijas izvēli noteica mācību laika periods, kas zobārstam ir mazāks nekā citiem ārstiem.

Ar Tomasu runājām par laika nozīmi mūsu dzīvē, par prokrastināciju ikdienas notikumos. Kas tas ir – prokrastinācija... to varat uzzināt, apmeklējot Latvijas Nacionālā Rakstniecības un mūzikas muzeja ekspozīciju Mārstaju ielā 6. Tā kā gluži neviļus par pasākuma galveno tēmu izvirzīta medicīna, Agnese vēsta par to, ka, lai mēs būtu veseli, pirmais, kam ģimenes ārstam jāpievērš uzmanība, tā ir profilakse vai prevencija. Veselības pratībai jābūt jaunā līmenī. Tika spriests arī par ārstu atalgojumu un izvirzīta savzvērestības teorija, ka, maksājot lielāku algu, tie vairs nestrādās vairākās darbavietās. Agnese puda viedokli arī par veselību un ēdināšanu. Gan mūsu viesi, gan droši vien arī skatītāji ēd veselīgi, taču reizēm mums katram gribas kādu našķi burgerīša veidolā, un ja vēl tas ir kā ar roku aizsniedzams...

Tālāk pievēršamies lietām, kas mūs aizrauj. Tomass ilgus skolas gadus dejojis kolektīvā "Zelta sietiņš". Viņš atzīst, ka dejošana ļoti sagādājusi prieku, tomēr pēdējos mācību gados to bijis grūti savienot ar nākotnes plāniem. Tomass ir arī mūsu bibliotēkas lasītājs. Par savām mīļākajām grāmatām viņš atzīst Jāņa Kalniņa "Kalna Kaibēnus", Andra Kalnozola "Kalendārs mani sauc" un Jāņa Klīdzēja "Cilvēka bērns". Turklāt pēdējais darbs ir redzēts tikai paša iztēlē, ne filmā. Viņš arī pateicās bibliotēkai par to, ka mēs kā resurs esam, nodrošinot lasītāju ar nepieciešamajām grāmatām. Tomasam galvenais ir saredzēt grāmatās, kā cilvēki dzīvo, un just savādāku pieredzi. Viņš atzīstas, ka arī pats mēdzot kaut ko sarakstīt – par cilvēkiem un citām pasaulēm. Agnese par grāmatu, kas atstājusi uz viņu iespaidu, uzskata Ērika Marijas Remarka "Trīs draugus", bet mums šķiet, ka viena no lasītākajām varētu būt rezidentūrā lasītā "Klīniskā medicī-

na 3" jeb pilnā nosaukumā "Atbilžu izvēles testa jautājumi valsts eksāmenam "Klīniskā medicīna"". Vēl viņu aizkustinājusi Adamsa Keja grāmata "This is going to hurt", kas latviskoti uz "Mazliet sāpēs" un pieejama lasīšanai arī Ulbrokas bibliotēkā. Agnese teic, ka viņa nelasa biogrāfijas, bet mēdz ienirt fantāziju pasaulē. Arī viņa savulaik aizrāvusies ar rakstīšanu. Kā neparastāko vietu, kur noticis lasīšanas process, viņa min morgu, kur veikta kadaversu jeb ziedošanai veltīto mirušo pētniecība. Viņa kopumā gada laikā izlasa 135 grāmatas.

Ja par medicīnu, tad cilvēki ar dzīves pieredzi vēl atceras Stopiņu ambulances medicīnas māsu, sabiedrībā zināmo Irēnu Lazdāni, kuras atmiņas šajā vakarā citēja Liega. Te par ambulances iedīgli, feldšeru punktu, kas radies pagājušā gadsimta piecdesmitajos gados un vēlāk pārtapās par Stopiņu ambulanci "Desas". Plašāku ambulances vēsturi varat iepazīt Ulbrokas bibliotēkas Pēterā Brūvera lasītavā, kur atrodamas mapes ar novadpētniecības materiāliem par Stopiņu pagastā notikušo un notiekošo.

Mums allaž ir svarīgi, ko cilvēki saka par bibliotēku un grāmatām, bet vienlīdz svarīgi ir uzzināt atmiņas par vīdi, kurā dzīvo mūsu kopiena. Māsa saka,

ka viņa vēl atceras laikus, kad Ulbrokā vēl nebija tik attīstīta sabiedriskā infrastruktūra – uz māju veda zemes ceļš, nebija apļa, jauno celiņu un veikalu. Tomass mūsu apkārtni atceras jau labiekārtotāku, bet vienlaikus viņa atmiņās ir epizodes, kur mamma ar kaimiņiem šķūrē sniegu, lai ar mašīnu ziemā varētu izkļūt no ielas, kur atradās viņu mājas. Tomass stāsta, ka viņš ir īsts dabasbērns. Mežs un dārzā – zaļums. Un pa logu redz kļavu. Kā ar uzsvāru saka abu mamma Vineta – "Mūsu kļava"! No Vinetas lasītāji uzzina arī par augiem, kas visvairāk dārzam piesaistīs tauriņus, – budleļām un ehinācijām. Bet meitas Agneses aizrašanās ir veidot "scrapbook" jeb atmiņu albumu ar ilustrācijām un piezīmēm. Tam līdzīga ir arī Tomasa veidotā prezentācija – anamnēze par viņu ģimeni, kuras slaidos zib ironiski un medicīniski nosaukumi, piemēram, "Divi radniecīgi indivīdi". Kopumā slaidos ieraugām, ka māsu raksturo disciplina un struktūra, brāļi – improvizācija un miers. Abi prot svešvalodas. Tomasa dzīves moto ir "Viss būs kārtībā". Mācoties no jaunās paaudzes, arī mēs to ņemsim vērā!

leiva Mūrniece,
Ulbrokas bibliotēkas bibliogrāfe

Avots: Tēvzemīte

Datums: 10.04.2026

Bauskas Centrālajā bibliotēkā tiekas ar rakstnieku Arno Jundzi

Arno Jundze, rakstnieks un kultūras žurnālists, Latvijas Rakstnieku savienības priekšsēdētājs, ceturtdien, 9.aprīlī, bija Bauskas Centrālās bibliotēkas viesis.

INGA MUIŽNIECE

«Kad iznāca mana grāmata par Eduardu Veidenbaumu, netiku vajā no domām par šo dzimtu. Īpaši par brāli Kārli Veidenbaumu. Viņš kopā ar dzejnieku Treimani Zvārguli jau pēc Eduarda nāves izdeva brāļa dzejoļu vienīgo krājumu. Bez viņa mēs nezinātu tādu Eduardu Veidenbaumu. Sāku meklēt arhīvos, pētīt faktus un tapa dīloģijas otrā daļa – «Kārļa grāmata», stāstīja autors.

Arno Jundze grauj mitu par to, ka latvieši 19. gadsimtā bija neizglītoti, dzīvoja pie skalu gaismas, retais prata lasīt. E.Veidenbaumu par revolucionāru dzejnieku savulaik «pasludinājis» Andrejs Upīts. Taču Eduards šajā rangā galīgi «nerakstās», viņš nav nekāds «atraitnes dēls», uzsvēr A. Jundze.

«Veidenbaumi ir turīga vidzemnieku ģimene, kurā bija trīs meitas un dēli. Tēvam nomirstot, Kārlim nācās kļūt par «Kalāču» mantinieku un saimnieku 14 gadu vecumā. Puika, kuram cepure bija par lielu... Tomēr viņš tiešām to spēja – veiksmīgi apsaimniekoja vairāk nekā 100 hektāru zemes, uzcēla divas mājas, izpirka «Kalāčus» no parādiem, kļuva par pagasta vecāko. Ar saimniecības ieņēmumiem Kārlis izskolēja abus brāļus Eduardu un Voldemāru, izdeva pie vīra par sevi vecākās māsas. Arī pats rakstīja dzeju,

kas gan nekad nav novērtēta.»

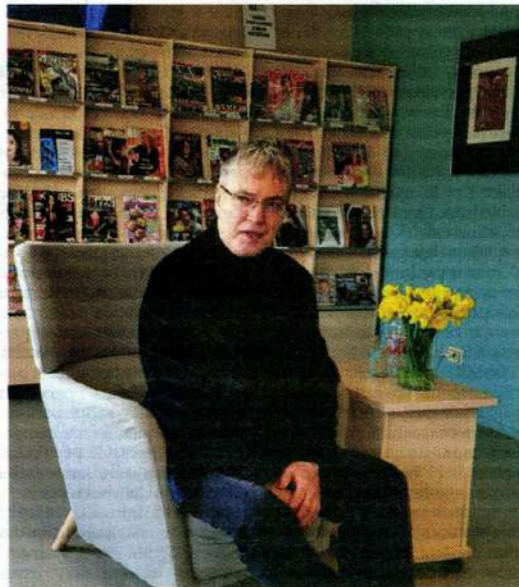
Vēl jāpiebilst, ka Kārlis nodzīvoja tikai līdz 37 gadu vecumam. Tuberkuloze, to laiku populārākā slimība nopļāva visus Veidenbaumu dēlus. Kārlis neapprecējās, jo māte ienāda viņa iemīļoto Almu, kura bija krodzinieka meita.

Arno Jundze vada raidījumu «Grāmatu kods» kanālā TV24. To skatās arī pensionētā skolotāja Vija Cerusa. Viņa un citi tikšanās klausītāji interesējās, pa kuru laiku A. Jundze pagūst izlasīt tik daudz literatūras un ko no tās iesaka. Rakstnieks atzina, ka lasa katrā brīvajā brīdī.

Viņš ieteica izlasīt Jāņa Šipkēviča seniora nesen izdoto autobiogrāfisko vēstījumu, kas atklāj ne tikai privāto dzīvi, bet arī laikmeta pretīskūbas. Savukārt Roalda Drobrenska skaudrās atklāsmes grāmata «Manas demences hronika» katram liks padomāt, kāds var pienākt dzīves novakars.

Rakstnieks pastāstīja, ka pašlaik strādā pie pastījuma darba – grāmatas par Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūtu. Visus savus brīvos līdzekļus autors iegulda pasaules iepazīšanā ceļojot. Viņš cer, ka taps eseju krājums par Grieķijas salām.

Arno Jundze prot stāstīt un ieinteresēt par savām grāmatām, par to liecināja vairāku lasītāju jau iegādātās grāmatas, lūdzot tajās ierakstīt autogrāfu. Rakstnieks bija paņēmis līdzī dažas grāmatas, un tās tika nopirktas dažu minūšu laikā. Pacietīgākie varēja tikt pie autogrāfa un Arno Jundzes īpašā zīmoga izdevuma titullapa. ♦

ARNO JUNDZE.

FOTO - INGA MUIŽNIECE

Gundars Āboliņš iepriecina staiceliešus

Lai svinētu Teātra dienu, 31. martā Staiceles bibliotēkā pulcējās krietni vairāk apmeklētāju nekā ierasts. Un tas nebija nekāds brīnums, jo interesenti varēja satikt tautā iemīļoto aktieri un tagad arī tulkotāju Gundaru Āboliņu.

Ieraugot jau tā pilno bibliotēkas telpu, kur tieši priekšā vēl bija palikušas dažas brīvas vietas, viņš aicināja visus sasēsties ciešāk. Mākslinieks pajokoja, ka vislabākās sarunas noris pārpildītā kupejā, kurā grūti apsēsties. Tieši tikpat vieglā un jautrā noskaņā risinājās visa gandrīz divas stundas garā tikšanās, kas otrajā daļā būtībā pārvērtās par monoizrādi. G. Āboliņš lasīja fragmentus no diviem saviem pēdējiem tulkotajiem darbiem – Joahima Meierhofa romāniem *Ak, šī plaisa, sasodītā plaisa un Var krist arī augšup*.

Sākumā gan bibliotēkas vadītāja Anita Strokša, uzsverot, ka saruna tomēr risinās bibliotēkā, kur svarīgākais ir grāmata, vedināja sarunu uz tulkošanu. Šķiet, viena no interesantākajām lietām, ko aktieris atklāja klausītājiem, bija fakts, ka atšķirībā no oriģināldarbiem tulkojumi var arī novēcot. Proti, sākot gatavot izrādi *Oblomovs* Jaunajā Rīgas teātrī, viņš ar kolēģiem atklājis, ka pagājušā gadsimta 50. gados veiktais tulkojums vairs neatbilst mūsdienu latviešu valodai. Tas bijis viens no iemesliem kāpēc viņš ķeries pie Ivana Gončarova apjomīgā darba jauna tulkojuma. Bet Vācijā tam esot pat seši vai septiņi dažādi tulkojumi! – *Ja ir iespēja šo grāmatu izlasīt oriģinālvalodā, tā ir bauda no lasīšanas*

Staiceles bibliotēkas vadītāja Anita Strokša pieteica Gundaru Āboliņu ar mākslīgā intelekta ChatGPT sagatavotu tekstu. Viesis atbildēja, ka mākslīgajam intelektam neuzticas...

kā procesa. Nav daudz tādu grāmatu, bet šī ir. Lai cik es censtos, oriģinālam tas, protams, nestāv līdzī. Tulkojums vienmēr ir tulkojums, bet oriģināls ir oriģināls, – teica G. Āboliņš.

Sarunā tika runāts un jokots par visu iespējamo, tai skaitā Donaldu Trampu, taču isti dzīvu tikšanos padarīja aktiera pievienotās *garšīgās* detaļas. Piemēram, kad G. Āboliņa rokās nokļuva viena no paša tulkotajām grāmatām, ko iepriekš no krājumiem bija paņēmusi bibliotekāre, tulko-

tājs to aptaustīja, bija ļoti iepriecināts un teica: – *Tas ir tas labākais, kas var būt, – kad tev iedod paša tulkoto grāmatu un tā ir saņurcīta! Te ir šķirtas lapas un bišķiņi sabuktēti. Tas ir lielākais iespējama kompliments, tātd cilvēki to lasa.*

Apmeklētāji devās projām labā garastāvoklī un kāda kompānija sprieda, ka draugi, kas atteikušies nākt līdzī, nu varēs nožēlot.

Mika ROMANOVSKA
teksts un foto

Avots: Auseklis

Datums: 14.04.2026

Rakstniece Zane Zusta iedvesmo *Aģupītes* audzēkņus

Skultes pirmsskolas izglītības iestādē (PII) *Aģupīte* īpašā literārā pasākumā viesojās latviešu rakstniece Zane Zusta. Tikšanās laikā autore iepazīstināja bērnus ar sevi un savu radošo darbību, īpašu uzmanību pievēršot populārajai bērnu grāmatai un raidījumam *Ucipuci*. Zanes grāmatas par *Ucipuci* tulkotas arī Ķīnā, Lietuvā, Igaunijā, Maķedonijā.

Rakstniece atklāja, ka ideja par pūcīti *Ucipuci* radusies pēc ceļojuma uz Itāliju. Tur viņas dēls Gustavs nozaudēja savu mīļāko miega rotaļlietu, bez kuras, at-

griezies mājās, vairs nevarēja aizmigt. Tā aizsākās stāsts par pūci un viņas laimīgo ceļu mājup no Itālijas. Tikšanās laikā autore, izmantojot rotaļu pūci, atraktīvā un bērniem saistošā veidā izstāstīja šo stāstu.

Turpinājumā bērni aktīvi iesaistījās radošajā procesā, piedaloties teātra aktivitātē – izspēlējot dzirdēto stāstu un darbojoties līdzī teātra audioierakstam. Tāpat bērni skatījās *Ucipuci* sēriju, demonstrējot lielu interesi, iesaisti un prieku, minot pareizās atbildes. Noslēgumā PII audzē-

ņiem bija iespēja radoši izpausties, izvēloties starp krāsošanu un savas *Ucipuci* lellītes veidošanu.

Šādas tikšanās bērniem palīdz ieraudzīt grāmatu kā dzīvu un aizraujošu pasauli.

Aktivitāte īstenota bibliotēkas projektā *Kad runā grāmata*. Tas tapis ar Valsts kultūrkapitāla fonda finansējumu un Limbažu novada pašvaldības atbalstu.

Aiga HINCENBERGA,
Skultes bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Avots: Auseklis

Datums: 17.04.2026

Grāmatu, vēstures un Anitas draugu tikšanās bibliotēkā

(Sākums – 1. lpp.)

Trešdienas pēcpusdienā Limbažu novada Galvenajā bibliotēkā (LNGB) interesanti bija aicināti uz tikšanos ar žurnālisti un izdevēju Anitu Mellupi. Nelielā izstādē varēja aplūkot daļu no grāmatām, ko izdevis Anita vadītais apgāds *Liktenstāsti*, arī vairāki izdevumi, kuru autore ir viņa pati. Bibliotēka trešdien dāvanā saņēma vienu no žurnālistes jaunākajiem darbiem – pērn iznākušo grāmatu *Kalndunduru karaliste* jeb Sandras un Viestura Liepiņu pamati, pieredze un pārdomas.

Izdevējdarbību savulaik uzsākusī 80. gadu beigās ar *Teātra anekdotēm*, bet 90. gados tapa apgāds *Liktenstāsti*, kas sākumā popularitāti iemantoja, izdot krājumus, kuros bija dažādu Latvijas teātru aktieru dzīvesstāsti. – *Man visās lietās dzīvē gribas atrast arī humoru.* Domājams, daudzās mājās grāmatplauktos joprojām glabājas gan anekdotes, gan

skatuves mākslinieku liktenstāsti un par teicēji tiek pārlasīti. – *Tolaik biju glāži pārņēma ar apgāda darbību, tā jau bija kā atkarība,* – aizrautīgi darbošanos atcerējās izdevēja. – *Liels atspaidis bija vīrs, kurš rūpējās par bērnu vīrojmi, jo es tiešām maz biju mājās. Apgāda 30 pastāvēšanas gados iznākušas vairāk nekā 300 grāmatas. Taču precīzi neesot saskaitījusi. – Vai tad bērnu skaits? Viņus mīl. Ko mēs vispār iesāktu bez grāmatām?! Varam lepoties, ka latviešu grāmatniecībai ir 500 gadu. Tas ir fantastiski. Mēs esam piedzimuši tik skaistā zemē un mūsu lauta ir brīnīšķīga. Ak, pa kādam draņķim jau gaicās vīstur, bet tautas pamats ir stiprs un skaists. Dod, Dievs, to nepazaudēt!*

LNGB direktore Eļina Lilienblate-Kleina jautāja pieredzējušās izdevējas domas par jaunajiem autoriem un arī mākslīgā intelekta izmantošanu. – *Mumprāt, daļu jauno autoru pārāk koncentrējas tikai uz sevi un savām izjūtām.*

*Lai rakstītu, nepieciešama dzīves pieredze un interese arī par laikmeta vēsturi un laikabiedriem. Vārds "dzejnieks" vai "rakstnieks" ir jānopelna. Es sevi nesaucu par rakstnieci, esmu publiciste un grāmatizdevēja. Par ģeniju, ar kuru dzīvots vienā laikā, Anita atzina Zigmundu Skujiņu. Viņa bijusi redaktore Z. Skujiņa meitas Ingas sakārtotajai izlasei *Burti lido, domas skan*, kurā apkopota tēva sarakste ar rakstniekiem un lasītājiem, arī viņa dienasgrāmatu izdevumam *Iznomātā valstība*. Savukārt par šolaiku dzejas neapstrīdamu virsotni izdevēja nosauca Leonu Briedi, iesakot izlasīt marta iznākušo literatūrzinātnieka Viestura Vecgrāvja veidoto piemiņas grāmatu *Romantiskais brīvības bruņinieks Leons Briedis*. Par sev ļoti tuvu autoru un cilvēku Anita minēja Andu Līci.*

Tikšanās apmeklētāji taujāja, kura grāmata viņai kā izdevējai vai autorei nākusī visgrūtāk. Acumirkņi skanēja atbil-

de – visas. – *Savulaik pasniedzējs Abrams Kleckins universitātē mums mācīja, ka uzrakstīt var visu, tikai jāprot. Ikvienam sīstam ir jāturas kopā, jābūt lasītājam saprotamam, secīgam.* Anita katram ieteica pierakstīt arī savas dzimtas vēsturi. Pašas bērni reizēm pārmetot, ka mamma raksta par citiem, bet par savu dzimtu neraksta. – *Togad mēģinu laboties, apzināt mūsu dzimtas saknes un iegrāmatot kādus atmiņstāstus. Arī es daudz ko esmu nokaņvējusī... Mums senčos ir *Stmaņi*, *Bērziņi*, *Kaki un Miļoni*. Redz, no kurienes man tā lielummānija, – pasmejās žurnāliste.*

Omulīgais pasākums noslēdzās ar bibliotēkas darbinieču, arī Anitas rakstu sērijas *Liktenin pie rokas* varoņu sacīto paldies. Pēc tam vēl turpinājās sarunas, cienājoties ar Antras Ozolas cepto bezgala gardo lauku torti. Pievakares tikšanās bija baudījums ne tikai dvēselei.

Laila PAEGLE

Avots: Auseklis

Datums: 14.04.2026

Nevari zināt, kurp doties, ja nezini, kur ir bijusi tava ģimene

Marta Dūce

Sestdien Laidzes bibliotēkā notika Ināras Antiņas grāmatas «*Jirgeni*. Dzimtas vēstures albums» atklāšanas svētki. Autore pasākuma viesus iepazīstināja ar savas un vairāku klātesošo dzimtas senču ceļiem Ārlavas pagastā, Valdegālē (*mūsdienu Valdgales senāks nosaukums – aut.*), Laidzē, Talsos un arī tālu pasaulē.

Dzimtas vēstures pētniecība ir ne tikai aizraujošs, bet arī ārkārtīgi ietilpīgs un izaicinošs process, kas prasa lielu pacietību un prasmi strādāt ar visdažādākajiem avotiem. Ir jājautā, jāmeklē, jāpieraksta, jāpārbauda. Kā atklāj I. Antiņa, viņas pētniecības procesu nereti papildinājušas arī nejaušas sakritības un negaidīta veiksmē. Ja ilgu laiku šķitīs, ka Laidzes pusē viņa ir ienācēja, pētniecības process šo sajūtu apgāzīs. «*Jirgeni* vairākās paaudzēs nāk no šīs puses. Senākais ir Ansis ar dēlu Girtu, kas dzimis Dīžlejas, nākamā paaudze Pūnu muižā, tad mana vectēva tēvs Požuozs», dalījās grāmatas autore.

Desmitgadēm krāts materiāls
Viņa neslēpj, ka interese par

seniem pavādījusi jau gadiem ilgi – tika iztaujāti vecvecāki, zīmēti dzimtas koki un pierakstīti stāsti. Tomēr lielākais stūrakmens šajā procesā bijusi viņas mamma Rita Antiņa, kuras fenomenālā atmiņa un zināšanas bija neaizstājams palīgs faktu un notikumu pārbaudē. Grāmata ir īpašs veltījums mammai, sirsnīgi atzīst Ināra: «*Mamma zināšanas šajā stāstā bija īsta laime un vērtība.*»

Dzimtas sakņu meklējumi I. Antiņai burtiski likuši atvērt svešas durvis. «*Grāmatas rakstīšanas ideja ļāva man pat pagērēja man klauvēt pie sen nesatīktu vai pat nekad nesatīktu cilvēku Pētniecības ceļš bijis kontrastu pilns – vietām viņu uzņēmī stītucliju durvīm,*» viņa atklāj.

«*Es esmu vācēja,*» grāmatas atklāšanas svētkos sacīja Ināra Antiņa, atklājot, ka interese par senču liecību krāšanu viņai radusies jau pusaudzes gados. *Vairāku gadu desmitu garumā lolotā interese un mērķtiecīgi intensīvā darbā vāktie materiāli – tieši gada un septiņu mēnešu laikā – nu ir pārtapuši taustāmā grāmatā.*

Pētniecības ceļš bijis kontrastu pilns – vietām viņu uzņēmī ar prieku, ļaujot iegūt pat jau-

Īpašs stāsts ir par izdevuma vizuālo tēlu. Vākam izraudzīta sena, uz pirmo acu skatu drūma dzimtas grāmata, kurā pirmos ierakstus tālajā 1876. gadā Požuozu muižā veicis I. Antiņas vectēva vectēvs. Tās skarba un nobružātais tēls nav nejaušība; tas trāpīgi simbolizē grāmatā aprakstīto laikmetu grūtības un smagos cilvēku likteņus. Autore foto

rus radus, bet citviet durvis parīkušas slēgtas, saprotot, ka ne visi vēlas celt gaismā pagātnes sāpīgos notikumus.

Daloties ar dzimtas vēstures pētniecības pieredzes stāstu, autore uzsvēr, ka veiksmīga pētījuma pamatā ir mutvārdu vēstures apkopošana un sarunas ar tuviniekiem, kas vēlāk jāapstip-

rīna ar faktiem no arhivu materiāliem un baznīcas grāmatām. Stāstījuma galvenā jēga ir dzīvā stāsta meklēšana, kas pārvērš sausus arhīva datus emocionālā vēstījumā, tādējādi saglabājot pagātnes mantojumu nākamajām paaudzēm.

►► 9. lpp.

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 14.04.2026

Nevari zināt, kurp doties, ja nezini, kur ir bijusi tava ģimene

4. lpp. ►►

Dzīvais mantojums — no Latvijas līdz Amerikai

Īpašs pārsteigums atklāšanas pasākumā bija Aleksandrs Jirgens (*Alexandr Jirgens*) — Eduarda Jirgena mazmazdēls no Amerikas, kurš šobrīd Oksfordas Universitātē studē Kara vēstures programmā. Viņš Latvijā ieradies pētniecības nolūkos, un tā ir kārtējā sagadīšanās, ka viņa vizīte sakrīt tieši ar Ināras sarakstītās grāmatas atklāšanas svētkiem. Aleksandra aizraušanos ar vēsturi jau bērnībā iedvesmoja fotogrāfija, kurā vecvectēvs Eduards redzams aizsargu formastērpā. Tas jaunajam vīrietim lika uzdot jautājumu: ko patiesībā nozīmē būt latvietim?

Savā disertācijā Aleksandrs pēta latviskās identitātes veidošanās procesu, īpaši fokusējoties uz latviešu militāro dienestu Krievijas Impērijas armijā laika posmā no 1861. (dzimtbūšanas pilnīgas atcelšanas) līdz 1920. gadam. Pavadot divas nedēļas Latvijas arhīvos, kas viņam bija pirmā šāda veida pieredze, turklāt strādājot ar dokumentiem latviešu, vācu un krievu valodā, viņš atklājis pārsteidzošus faktus. Viņš pastāsta, ka pētniecības darba mērķis ir paplašināt rietumu izpratni, parādot, ka latviešu militārā vēsture neaprobežojas tikai ar leģendārajiem strēlniekiem, latviešu ilgstošais dienests armijā spēlēja būtisku lomu tautas pašapziņas veidošanā. Turklāt šiem pētījumiem ir arī spēcīga sasaiste ar mūsdienu ģeopolitiku. Aleksandrs uzsver, ka Latvijas vēsturei ir ko iemācīt gan Eiropai, gan Amerikai.

Dzimtas darba tikums

Lai gan Aleksandrs primāri identificē sevi kā amerikāni, viņa ģimenē aizvien ir spēcīga latviskā identitāte un lepnums par

tradīcijām. Ģimene turpina kopt zemi — kopā ar tēvu un vectēvu Pēteri viņi joprojām apstrādā to pašu fermas zemi, kuru savulaik bēgļu gaitās iekopa Eduards. Aleksandra 84 gadus vecais vectēvs aizvien runā un lasa latviski, joprojām brauc ar lielo kravas automašīnu un katru vasaru stāda dārzu, apliecinot savu sikssto latvieša dabu.

Viesojoties grāmatas atvēršanas svētkos, Aleksandrs neslēpa milzīgu lepnumu par Ināras paveikto. Viņš apbrīno, ka tik apjomīgs, turklāt godīgs un atklāts darbs, parādot gan dzimtas labos, gan tumšos brīžus, paveikts vien gada un septiņu mēnešu laikā. Viņš šo spītu saista ar sava vectēva Eduarda pārliecību: «Nekas labs nenotiek, ja pie tā smagi nestrādā».

Iedvesma šodienas izaicinājumiem

Ināra Antiņa atzīst, ka pētniecības darbs sniedzis nenovērtējamu emocionālo gandarījumu: «Dzimta ir vērtība. Tavējie ir tavējie, pasaulē ir tāda lietu kārtība.» Turklāt informācija nereti atnākusi pilnīgi brīnumainos ceļos, burtiski «kā pa sarkano paklāju».

Izzinot, kādiem pārbaudījumiem cauri gājuši senči — kā viņi cīnījušies par savu zemi, ņemot milzīgus aizdevumus, kā spējuši izdzīvot karos un atgriezties izlaupītās mājās, vai pat pusmūžā uzsākot veiksmīgu dzīvi no nulles Amerikā —, tas viss sniedzis iedvesmu. Viņa vēlas, lai izpētītie dzīvesstāsti kalpo kā iedvesmas avots nākamajām paaudzēm, nepārprotami demonstrējot dzimtas izturību un spēju nepakļauties dzīves triecieniem.

Galū galā, dzimtas koks bez stāstiem ir tikai kails vārdu saraksts. Vēsture pa īstam atdziļojas tikai tad, kad aiz vārdiem atklājas cilvēku likteņi. ■

Grāmata par Ģipkas baznīcu saņem A. Pelēča literāro prēmiju

Niceta Anna Starina

Ik gadu Aleksandra Pelēča dzimšanas dienā, 10. aprīlī, Talsu Galvenajā bibliotēkā tiek pasniegtas grāmatu mīļi, lai godinātu rakstnieku un noskaidrotu Aleksandra Pelēča literārās prēmijas ieguvēju. Šogad prēmijai bija izvirzīti pieci darbi, un to ieguva grāmatas «Dzīvie akmeņi» autore Elvita Ruka.

«Grāmatu «Dzīvie akmeņi» varētu saukt par tādu Dievjausības rezultātu,» stāsta E. Ruka. «Tās nozīmē, ka nekas tamlīdzīgs netika plānots, vienkārši salikās apstākļi, tika satikti pareizie cilvēki. Es kā publiciste, literāte ar lielāko prieku piekritu uzrakstīt sākumā mazu stāstu par sakrālā mantojuma objektu Ģipkas baznīcā, bet, protams, aizbraucot un satiekot ļoti labu stāstnieku Valdi Randi, kas ir draudzes priekšnieks, un uzzinot šo baznīcas brīnišķīgo stāstu un visu, kas ir apkārt... Man ļoti patika fēniksa stāsts, jo baznīca bija nodegusi līdz pamatiem un neviens neticēja, ka tā var atdzimst, bet tas notika. Man lielākais izaicinājums bija atrast toņkārtu, kā rakstīt, lai tas nav tikai kaut kāds faktu apkopojums vai mākslas vēsture, vai tikai vēsturiski fakti. Lai tur būtu klāt arī dvēsele. Lai tas nav arī tikai reliģisks teksts, bet uzrunā ikvienu.»

Jāsavieno nesavienojamais

No 5. februāra līdz pat 31. martam lasītājiem bija iespēja balsot par savu simpātiju Talsu Galvenās bibliotēkas mājaslapā. Visvairāk lasītāju balsu ieguva Tabitas Runces grāmata «Kārlis

«Šī balva man ir ļoti liels pārsveiciens. Veidojot grāmatu vēlējos, lai mēs katrs iesaistītais izdarām to labāko, jo es esmu ne tikai autore, esmu arī izdevēja, līdz ar to man bija uzdevums visus iedvesmot, lai rezultāts būtu pēc iespējas labāks. Šī balva ir kā atalgojums par skaisto kopdarbu,» pauž grāmatas «Dzīvie akmeņi» autore Elvita Ruka.

Artūra Reinholda foto

Lagziņš. Piedzimu nedzīvs un dzīvoju līdz 100», savukārt prēmijas ieguvēju izvēlas vērtēšanas komisija. «Vērtēšana notiek visnotaļ skrupulozi un pēc definētajiem noteikumiem,» teic A. Pelēča literārās prēmijas vērtēšanas komisijas loceklis Andžejs Beļevičs. «Ir vērtēšanas kritēriji un vērtēšanas komisija, kas grāmatas lasa un pēc attiecīgiem kritērijiem saliek

punktus. Pēc tam tie matemātiski tiek saskaitīti kopā, un — kas nu gala rezultātā sanāk, tas sanāk.»

Katra grāmata slēpj ko unikālu, tāpēc vērtēšana ir sarežģīta. «Bieži vien nākas salīdzināt absolūti nesalīdzināmas lietas, nolikt blakus dzīves stāstu dailliteratūrai,» tā A. Beļevičs. «Vērtēt vienu grāmatu, kur primārais ir valoda, savukārt otrā grāmatā primārais ir dzīvais stāsts. Blakus jānovieto grāmata, kas ir ļoti fantastisks pētījums, kur ir daudz vēsturiskā, ar grāmatu, kur ir vairāk māksla. Ir jāsavieno nesavienojamais.»

Ir gan jālasa, gan jāraksta

Autori un vērtēšanas komisija atzīst, ka ir ļoti nozīmīgi ne tikai lasīt grāmatas, bet arī tās rakstīt. «Pasaule ir pārpilna ar informāciju,» teic E. Ruka. «Ir uzrakstīts tik daudz labu grāmatu, ka neviens cilvēks savā mūžā tās nevar izlasīt. Šis ir tas gadījums, kad vēlme rakstīt nenāk tikai no manis. Sakrita vairāki apstākļi — stāsts, kas nav izstāstīts, cilvēki, kas grib to dzirdēt, un arī bija tāda kā misijas apziņa. Šķīta — kādam viņa šī informācija ir jāsavāc kopā. Jo ēka nav tikai mūri, ēka, jo īpaši baznīca, dzīvo ar garu un ar cilvēkiem.»

«Ja nebūs, kas raksta, tad nebūs, ko lasīt,» bilst A. Beļevičs. «Ir jāraksta un ir arī jālasa. Šajā gadījumā Aleksandra Pelēča literārā prēmija ir stāsts par Talsu novadu un Talsu novadam veltītām grāmatām. Šī prēmija ir ļoti burvīgs instruments, kā mēs šīs grāmatas varam pacelt gaismā, lai cilvēki par tām uzzinātu pēc iespējas vairāk, lai tās lasītu, pamānītu, un, protams, tas ir arī tāds draudzīgs uzsitiens uz pleca autoriem par paveikto darbu.»■

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 14.04.2026

Anita Mellupe uz tikšanās bija paņēmusi līdzīgas lapas, kurās uzziņēti viņas dzimtasloki. Tās ieinteresējušas arī māsu Vēsnu Dāvidu (no kreisās) un Antru Ozolu, par kurām Anita rakstījusi *Auseklī*

Grāmatu, vēstures un Anitas draugu tikšanās bibliotēkā

Trešdienas pēcpusdienā Limbažu novada Galvenajā bibliotēkā (LNGB) norisinājās Grāmatu, arī Vēstures draugu klubīna sadraudzības tikšanās ar Anitu Mellupi. LNGB galvenā bibliotekāre, novadpētniecības speciāliste Vita Miķelsone viņu pieteica kā cilvēku-orķestri, jo Anita ir žurnāliste, grāmatizdevēja, vēstures un fotogrāfēšanas entuziaste... Uz omulīgo tikšanos bija atnākuši arī vairāki no novadniekiem, par kuriem Anita rakstījusi *Auseklī* publikāciju ciklā *Liktenim pie rokas*. Šodienas avīzē varat lasīt jau 22. stāstu.

Gaiši smeldzīgu noskaņu, dziedot un muzicējot, radīja Anitas aprakstītās diviņmāsu Antra Ozola un Vēsma Dāvida.

Labprāt viņām piebalsoja arī pasākuma dalībnieki. *Pie Dieviņa gari galdī* jau skanēja gluži kā kora izpildījumā. Tāda rimti apcerīga raisījās arī saruna, kurā Anita mazāk stāstīja par sevi, bet vairāk par autoriem, kuru grāmatas izdevis viņas savulaik radītais un vadītais apgāds *Likteņstāsti*, par savu izdevumu un rakstu varoņiem. Stāstīja sev tik raksturīgajā aizrautībā un sirsnībā. – *Man patīk cilvēkstāsti un ļoti patīk sarunāties ar cilvēkiem. Tas ir tik interesanti un visi rakstu varoņi man patiešām ir bezgala mīļi.*

Uz jautājumu, vai jau skolas gados zinājusi, ka vēlas būt žurnāliste, Anita atbildēja, ka interesējies viss, kas apkārt notiek, un par to gribējusi pastāstīt arī citiem. Sātījusi rakstus Rīgas rajona avīzē *Darba Balss*. Tiesa, skolas direktors strikti pateicis, ka viņai, kura dzimusi izsūtīto ģimenē Sibīrijā, žurnālistikā nav ko meklēt. Taču, pateicoties pasniedzējam Ābra-

mam Kleckīnam, iestājoties augstskolā, ne brīdī nav jutusi politisku spiedienu. Studiju laikā jau 2. kursā sākusī strādāt laikrakstā *Padomju Jaunatne*. – *Esmu pateicīga liktenim, ka man nekad nav nācies rakstīt neko politisku vai dzelteni. Nekad ne no viena sarunbiedra arī neesmu baidījiesies – vai tas būtu prezidents, vai ministrs. Kā nekā esmu laimīga, – par sevi pajokoja žurnāliste. Jautāta, kā tagad atrod rakstu varoņus, viņa sacīja, ka laika gaitā izdodas *apaugt* ar cilvēkiem, vajag tikai ieklausīties, ko iesaka viens, ko otrs. – Limbažos dzīvoju astoto gadu un mu jau ir sajūta, ka esmu kļuvusi par savējo. Tā jūtos arī bibliotēkā. Tai esmu ļoti pateicīga par iespēju šeit tikties ar cilvēkiem, kurus vēlos intervēt.*

Vēl par trešdienas pasākumu – 7. lpp.

Liālas PAEGLES
teksts un foto

Avots: Auseklis

Datums: 14.04.2026

PII "Skudriņas" svin 70. gadadienu

Var rasties jautājums – kāda saistība pirmsskolas izglītības iestādes apaļajai jubilejai ar Garkalnes bibliotēku? Šoreiz var atbildēt, ka vistiešākais, jo kādu laiku atpakaļ pie Garkalnes bibliotēkas vērsās Dina Kaļāne (iestādes "Skudriņas" vadītāja no 24.08.1995. līdz 31.08.2009.) ar priekšlikumu organizēt pasākumu, kurā bibliotēkas novadpētniecības krājumā nodotu vēsturiskas liecības par pirmsskolas iestādi, kas bija glabājusies pie Dinas Kaļānes, kā arī daļties ar atmiņu stāstiem no bērnudārza dibināšanas laika līdz mūsdienām, pieaicinot gan esošos, gan bijušos bērnudārza darbiniekus, kā arī pirmsskolas iestādes kādreizējos audzēkņus, kuri jau sen kā ir ieresojuši pieaugušo dzīvē un ved uz bērnudārzu savus bērnus vai mazbērnus. Pasākums notika 10. martā Garkalnes bibliotēkas Novadpētniecības lasītavā, uz kuru bija ieradusies kādreizējā bērnudārza vadītāja Valentīna

Knēžiņa, bijušie un esošie pirmsskolas iestādes darbinieki. Klātesošos uzjautrināja senioru klubs "Pīlādžītis", kuri ar teatralu etīdi bija ieradušies apsveikt pirmsskolas iestādes bijušās vadītājas.

Dina Kaļāne bibliotēkas informācijas speciālistes Sandras Andersones pārziņā nodeva septiņus fotoalbumus, bērnu retro ratīņus un citas vēsturiskas liecības, kā arī padalījās ar savām atmiņām par darbu bērnudārzā.

Dina Kaļāne klātesošajiem pastāstīja: "Ideja par 70. gadadienu sākās ar bērnu retro ratīņiem, kam uz sāniem rotājās dzeltenie cipari – 1955. gads (autors: restaurators Aivars Šteinbergs). Ja būtu jāmin precīzāks pirmsskolas izglītības iestādes gadadienas datums, tad tas būtu 1952. gads, kad Saulkrastu pašvaldība nolēma dibināt "Siles grupu" ar 16 vietām zidainīsiem no divu mēnešu vecuma, lai vecāki varētu strādāt. Ir jāatceras, ka Garkal-

ne bija viens no lielākajiem padomju armijas cīmatiem līdz 1990. gadam. Šajā sarežģītajā laikā līdz 1995. gada augustam par bērnudārza vadītājām strādāja un mainījās Valentīna Knēžiņa un Maija Dibrānča.

Ipaši ainava izmainījās 2004.–2006. gadā, kad pēc arhitektes Līgas Knēžiņas projekta tika uzbūvēts jauns korpus Garkalnē, Saules ielā 34 – 600 kvadrātmetru lielumā pie vēsturiskās ēkas, kas bija 1939. gada celtnē. Projektu īstenoja Garkalnes novada dome priekšsēdētāja Kārļa Čirūļa un izpilddirektora Andra Kurzemieka vadībā. Liels paldies Garkalnes dāmu un kungu klubīnam "Pīlādžītis" par sirsniņo sveicienu pirmsskolas izglītības iestādes "Skudriņas" 70. gadadienas svētkos un par iestudēto, Brigitas Taučekes režisēto jautro ludziņu. Sirsniņš Paldies Valentīnai Knēžiņai, Emilijai Spalvei, Brigitai Zvaigznei par interesantajiem vēsturiskajiem stāstiem,

novērojumiem un laba vēlējumiem!"

Pasākuma neoficiālā daļa turpinājās ar atmiņu stāstiem un Dinas Kaļānes sarūpēto gardo kūku no cepējas Baibas Liepkalnes rokām.

Bibliotēkas vārdā tās vadītājs Elvijs Krūmiņš pasakās Dinai Kaļānei par vēsturisko materiālu nodošanu Garkalnes bibliotēkai, tādā veidā papildinot novadpētniecības krāstu. Vēsturiskās liecības būs pieejamas katram bibliotēkas apmeklētājam, kas kādreiz ir apmeklējies, strādājis vai patlaban strādā pirmsskolas izglītības iestādē "Skudriņas", kā arī jebkuram novadpētniecības entuziastam, kuram interesē vēsture.

Garkalnes bibliotēka izsaka pateicību klātesošajiem par atmiņu stāstiem, kuri kaut nedaudz pavēra priekškaru uz pagātni.

Elvijs Krūmiņš,
Garkalnes bibliotēkas vadītājs

Avots: Tēvzemīte

Datums: 10.04.2026

Svētciema bibliotēkā tikšanās ar bioloģi un mākslinieci Elīzu Skutāni

Uz bibliotēkas aprīļa *Pievakares sarunām* bijām aicinājuši bioloģi un gleznu izstādes autori Elīzu Skutāni. Viņas pirmā satikšanās ar mākslu notika, mācoties Valkas mākslas skolā, taču interese par bioloģiju guva virsroku. Tā tika iegūta augstākā izglītība bioloģijā. Mūsupusē Elīza kā dabas izglītības darba speciāliste darbojas Dabas aizsardzības pārvaldes projektā *LIFE IS SALACA*.

Dzīvojot un strādājot Rīgā, Elīza atrada iespēju apmeklēt turienes mākslas studiju *2 otas*, kur pasniedzēja Baiba Līmane palīdzējusi pilnveidot gleznošanas prasmes. Pārsvarā viņa glezno ainavas, dzīvniekus un putnus. Saviem darbiem viņa izvēlas eļļas krāsas, strādājot ar diezgan lieliem triepieniem un bagātīgu krāsas klājumu. Uz jautājumu par mīļākajām krāsām Elīza atbildēja: – *Neesmu pieradusi pie rozīgiem toņiem. Man primārais ir viens konkrēts zaļais tonis, tad ultramarīns, brūnais un baltais.*

Interesanti ir arī darbu nosaukumi. Viešņa pastāstīja: – *Kad domāju nosaukumu, iesaistu visu ģimeni – mūsu čatā notiek asociāciju spēle. Tā tapuši darbi *Sers Dīžknābis, Manas mājas, mani noteikumi,**

Elīza pie savām gleznām Svētciema bibliotēkā

Nāvīgais skaistums, Ballīšu zvērs, Stikla kalns u.c. Sarunu pievienotā vērtība bija ne tikai atklāsmes par gleznošanas tehniku, bet arī autores stāstījums par gleznās skatāmajām ainavām un dzīvo radību. Tā uzzinājām vairāk par dižknābi, vienu no vecākajām lapsu sugām – Amerikas pelēko lapsu –, unikālajiem Hondurasas baltajiem sikspārņiņiem, kā arī ikoniskajām

Dolomītalpu ainavām. Elīza par saviem modeļiem teica: – *Pārsvarā tie ir plēsēji, es neesmu pūkainu zaļīšu piekritēja.*

Svētciema bibliotēkā bija iespēja šīs jaunās gleznas skatīt divus mēnešus, bet turpmāk daļa darbu būs aplūkojami Liepupes bibliotēkā.

Līga BOROZDINA,
Svētciema bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Avots: Auseklis

Datums: 15.04.2026

Dzidras Ezergailes rokraksts - jaunās paaudzes darbos

Anita Vēliņa: "Mākslinieces darbos jūtama gan meistarība, gan milzīga pacietība, un viņa pelnīti uzskatāma par vienu no izcilākajām latviešu grafiķēm."

Līdz 18. maijam Alūksnes Mākslas skola skatāma īpaša izstāde – vēltījums "Dzidrai Ezergailei 100", godinot izcilās grafiķes simtgadi. Viņai ar Alūksnes pusi bija īpaša saikne – vasaras māksliniece vadīja Alsveļu pagasta Tūjā. Ekspozīcijā līdzās mākslinieces oriģināl darbiem aplūkojami arī skolas audzēkņu radošie darbi, kas tapuši, iedvesmojoties no Dz. Ezergailes mākslas motīviem.

Augstas raudzes profesionāle

Atzīmējot mākslinieces simtgadi, Alūksnes Mākslas skolas audzēkņi pedagogu vadībā radījuši daudzveidīgas Dz. Ezergailes darbu interpretācijas. Darbu tapšanu piedalījās audzēkņi ar skolotājām Elīzu Salaku, Liliju Kukli, Ritu Balani, Ibi Egli Anitu Vēlīni, Alisi Krajevīcu, Madaru Zaķi. "Izstāde atklā gan jaunrades brīvību, gan rūpīgi iedziļināšanos Dzidras Ezergailes rokrakstā un kopā ar

ZIMĒŠANAS SKOLOTĀJA Alise Krajevica atzīst, ka šī izstāde ir īpaši nozīmīga. Katrs audzēkņis veidojis savu darbu, iedziļinoties Dzidras Ezergailes darbos.

Dzidra Ezergaile
dzimusi 1926. gada 11. aprīlī Rīgā. Pēc mācībām Rīgas 2. vidusskolā viņa uzsāka studijas Latvijas Valsts universitātes Arhitektūras fakultātē, bet vēlāk savu izglītību turpināja Latvijas PSR Valsts Mākslas akadēmijas Grafikas nodaļā, ko absolvējusi 1956. gadā. Tāja pašā gadā sākusies arī viņas aktīvā dalība izstādēs. No 1956. līdz 1976. gadam māksliniece strādāja par žurnāla "Padomju Latvijas Sieviete" māksliniecisko redaktori, savukārt kopš 1962. gada bija Latvijas Mākslinieku savienības biedre. Viņa bija arī grafiķes Neles Zīmes Oforta gildes goda locekle. Dzidra Ezergaile bija precējusies ar literātu Viduru Baltu. Mūžībā māksliniece devās 2013. gada 6. jūlijā, un viņas atduses vieta ir Alūksnes Lietājos kapos. Īpaša saikne māksliniecei bijusi ar Alūksnes pusi – vasaras viņa pavadījusi Tūjā. "Sniegzēs", Daudzi atūksnesi viņu atceras kā gaišu, sirsnīgu un dānu personību, kura nereti savus darbus dāvinājusi, pievienojot tiem kaligrāfiski rakstītus vēlējumus pašdarinātās aplūksnēs.

AVOTS: ALŪKSNES MĀKSLAS SKOLA

oriģināldarbiem veido vienotu, iedvesmojošu izstādes stāstu. Mākslinieces personību un nozīmi uzsvēri arī izstādes veidotāji," izstādes atklāšanā teica Anita Vēliņa.

Viņa atzīst, ka Dz. Ezergaile bijusi ne tikai augstas raudzes profesionāle, bet arī īpaši cilvēks ar vienkāršu un askētisku dzīves uzdevi. "Mākslinieces darbos jūtama gan meistarība, gan milzīga pacietība, un viņa pelnīti uzskatāma par vienu no izcilākajām latviešu grafiķēm. Paldies pedagogiem, kuri palīdzējuši skolēniem rast savu skatījumu uz mākslinieces darbiem, iedvesmojot gan pašus jauniešus, gan izstādes apmeklētājus," teica Anita Vēliņa.

Mākslai ir turpinājums

Savukārt Mākslas skolas dibinātājs un bijušais iestādes direktors Ojārs Vēliņš akcentēja mākslinieces nozīmīgo vietu kultūras vēsturē. "Nesen Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika grafiķes eksibīta izstāde, kas apliecina Dzidras Ezergailes angsto novērtējumu. Prieks

skatīties, ka arī Alūksnē ir turpinājums," teica O. Vēliņš.

Zīmēšanas skolotāja Alise Krajevica stāstīja, ka 5. klases audzēkņi interpretējuši mākslinieces ainavas, īpaši uzmanību pievēršot detaļām un telpiskumam. Bērnu darbos savijas oriģinālie elementi ar katra jaunā autora izteikto, atklāto, kas varētu šķēpties aiz rodzama. "Man kā grafiķei šī izstāde ir īpaši nozīmīga – Dzidras Ezergailes darbos jūtams smallums, dziļums, laikmetīgums un ekspresija. Aicinu pievērst uzmanību ne tikai viņas ainavām, bet arī mākslinieces ekslibriem, kuros spīgti atklājas viņas intelektuālais rokraksts," savu viedokli izteica A. Krajevica. Izstāde Alūksnes Mākslas skolā ļauj ne tikai iepazīt Dz. Ezergailes radošo mantojumu, bet arī sajust viņas klātbūtni caur jaunās paaudzes darbiem. Tā ir iespēja satikt mākslinieci viņas darbos un iedvesmoties no viņas radītais pasaulē. **ma**

Teksts un foto: **Laura Fešča**

Avots: Alūksnes un Malienas Ziņas

Datums: 14.04.2026

Daugava vieno – mākslā, stāstos un cilvēkos

DZINTRA DZENE

Iksķīles bibliotēkā atklāta izstāde «Daugava vieno», kas veltīta mākslas studijas «Rasas krāsas» 15 gadu jubilejai. Tā nav tikai mākslas darbu izstāde – tā ir dzīvesstāstu, cilvēku un pieredžu upe, kas simboliski savienojas ar pašu Daugavu kā iedvesmas avotu, ceļa un piederības zīmi.

Studija «Rasas krāsas» jau piecpadsmit gadu darbojas Daugavas labajā krastā, Iksķīles «Zaļo salu» ciematā, kļūstot par nozīmīgu radošās izglītības centru Ogres novadā. No nelielas iniciatīvas, kas savulaik aizsākās kā radošas darbnīcas, iedvesmojoties no Imanta Ziedoņa «Krāsainajām pasakām», tā izaugusi par stabilu, dzīvu un daudzveidīgu interešu izglītības vidi, kur bērni, jaunieši un arī pieaugušie apgūst vizuālo mākslu, amatniecību un radošās domāšanas pamatus.

Daugava kā skolotāja

Studijas vadītāja Lauma Palmbaha uzsver, ka «Rasas krāsas» nekad nav bijusi tikai mācību vieta šaurā nozīmē – tā ir telpa, kur cilvēks mācās ieraudzīt pasauli. Viņa saka: «Daugava iedvesmo redzēt dzīvi radoši. Esmu Iksķīlē, Daugavas malā. Vēroju upes plūdumu no dambīša betona apskāvienos pamirušā senā stāvkrausta. Ja ieskatos tālāk un senākā Daugavas krasta zīmējumā, tad šodien dzīvoju vietā, kur tecēja lielas senupes gultne. Man sejā lāso Daugavas elpa. Esmu šeit, lai iepazītos. Es sarunājos ar brīnumaini čalojošo straumi. Daugavas skola māca par svarīgo, kas jāzina cilvēka dvēselei. To māca pati Daugava. Es ļaujos upes vārdus redzēt tuvumā, tālumā un dziļumā. Es ļaujos dzirdēt senas dziesmas un šodienas čalas. Es ļaujos elpai sajūst tuvu un tālu zemi smaržas. Es uzticu savai rokai plūst un izziņēt Daugavas stāstus.»

Šī doma kļuvusi par izstādes centrālo asi – Daugava kā skolotāja, kas vieno ne tikai krastus, bet arī cilvēku pieredzes, paaudzēs un likteņus. Tā ir upe, kas vienlaikus ir gan fiziska ainava, gan simboliska telpa, kurā savienojas Iksķīle, Ogre, Lielvārde, Aizkraukle, Rīga un daudz plašāka pasaule, kurp aizveduši studijas audzēkņu ceļi.

Izstādes «Daugava vieno» centrālais emocionālais kods ir Daugava – kā plūsma, kas nekad nepastājas. Tā apvieno arī trīs spilgtus autorus – Laumu Palmbahu, Dionisiju Miončinskiju un

Lauma Palmbaha un Dionisij Miončinskis

Līvu Kaprāli –, kuri vienlaikus ir gan profesionāli mākslinieki, gan «Rasas krāsus» pedagogi. Katrs no viņiem pārstāv savu materiālu, savu valodu un savu māksliniecisko pasauli, taču visus vieno kopīga pieredze – darbs ar bērniem un jauniešiem, kā arī Daugavas klātbūtne ikdienas radošajā domāšanā.

Izstādē izpaužas pedagogu radošums

Daugavas klātbūtne, kas iedvesmo, jūtama arī izstādē skatāmajos Dionisija Miončinska metāla un dzintara darbos. Daugavas tēma atklājas simboliskā, smalki izstrādātā formā, kur materiāls kļūst par stāstu un stāsts – par enerģiju. Viņa svečturu kolekcija, kas radīta jūgendstila un tautiskā romantisma iedvesmā, izstādē iegūst īpašu noskaņu – tā ir gaismas un metāla saruna.

Māksliniece Lauma Palmbaha iedvesmu izstādē apskatāmajiem, kopš pagājušā gada aprīļa tapušajiem radošajiem darbiem smēlusies dabas un garīgo vērtību apcerē. Ar saviem grafikas, glezniecības un keramikas darbiem L. Palmbaha izstādēs piedalās kopš 1992. gada.

Savukārt Līva Kaprāle savos tekstildarbos Daugavu tulko citā valodā – plūstošā, gandrīz akvareliskā materiālu izjūtā. Viņas darbos cilvēka tēls un daba saplūst vienotā ritmā, kur ūdens, krāsa un forma kļūst par vienu elpu. Tekstilmākslinieces darbi atklāj arī iekšējo pasauli – emociju gam-

Līva Kaprāle un viņas darbi

mu, kas ir gan personiska, gan universāla.

Visu trīs autoru darbos Daugava kļūst par metaforu – par kustību, kas nekad neapstājas, par atmiņu un nākotnes savienojumu. Tā nav tikai ainava, bet dzīvs stāsts, kas turpinās katrā jaunā paaudzē, katrā skolēna darbā, katrā pedagoga nodarbībā.

Izstādē vienlaikus iezīmē arī plašāku «Rasas krāsus» darbības skatījumu. Tā atgādina, ka studijas būtība nav tikai mākslas apguve, bet arī kopienas veidošana. Tā ir vieta, kur bērni iemācās sadarbības, domāt, radīt un nebaidīties kļūsties. Tā ir vide, kur māksla kļūst par valodu, kas vieno dažādus cilvēkus neatkarīgi no vecuma vai pieredzes.

«Rasas krāsām» ir, ar ko lepoties

«Rasas krāsus» aizsākumi meklējami 2009. gadā, kad Iksķīlē tika organizētas pirmās radošās darbnīcas Vides mākslas festivāla laikā. Tajās, kā jau iepriekš minēts,

Daugavas klātbūtne, kas iedvesmo, jūtama arī izstādē skatāmajos Dionisija Miončinska metāla un dzintara darbos

Laumas Palmbahas glezna no cikla «Daugavas dārzā»

«Rasas krāsus» aizsākumi meklējami 2009. gadā, kad Iksķīlē tika organizētas pirmās radošās darbnīcas Vides mākslas festivāla laikā

gogu kopīgais ceļš. Daudzi no studijas audzēkņiem turpina mācības mākslas un dizaina jomā Latvijā un ārvalstīs. Kā piemēru L. Palmbaha min Tinu Grīntāli, kura ar «Rasas krāsās» iegūto pieredzi uzņēma vairākas Lielbritānijas mākslas augstskolas un izvēlējās studēt Bath Spa University. Savukārt Elza Strumpe guvusi starptautiskus panākumus zīmēšanas konkursos, apliecinot studijas audzēkņu augsto sagatavotības līmeni. Vairāk nekā desmit citu audzēkņu turpina ar mākslu saistītas mācības vidējās un augstākās izglītības iestādēs Latvijā, Lielbritānijā un Norvēģijā.

L. Palmbaha teic, ka izstāde «Daugava vieno» ir arī pateicība visiem, kuri piedalījušies šajā 15 gadu ceļā – pedagogiem, audzēkņiem, vecākiem, atbalstītājiem un sadarbības partneriem. Tā ir kā kopīga atmiņa un vienlaikus skatās nākotnē.

Izstāde atgādina vienkārsu, bet būtisku patiesību – upe vienmēr plūst, un līdz ar to plūst arī cilvēku pieredzes, stāsti un radošums.

«Rasas krāsas» ir daļa no šīs plūsmas, un «Daugava vieno» ir brīdis, kad šī plūsma kļūst redzama, dzirdama un sajūstama visā tās dziļumā. Un šajā Daugavas vienotībā dzīvo gan māksla, gan cilvēki, gan stāsti, kas Iksķīles bibliotēkā turpināsies arī pēc izstādes atklāšanas – līdz pat 30. maijam. ●

Avots: Ogres Vēstis Visiem

Datums: 14.04.2026

Puikulē piedzīvo spēka matricu iedarbību

Puikules bibliotēkā 11. aprīlī, noslēdzot enerģētisko zīmējumu jeb ģeometrisku matricu izstādi *Dzīves raksti*, interesenti tikās ar darbu autori – valmierieti Maiju Līcīti, mākslas terapijas praktiķi un dziednieci. Pēc sarunas notika īpaša meistarnīca jeb radošā laboratorija, kurā dalībnieki zīmēja paši savu spēka matricu. Pēc izskata tā atgādina mandalu. – *Ļoti jauks pasākums. Piedalījās tieši tie cilvēki, kuriem tajā brīdī šis bija ļoti vajadzīgs. Laiks paskrēja nemanot, – stāsta Puikules bibliotēkas galvenā bibliotekāre Inga Indriksone.*

Izstādi *Dzīves raksti* Puikules bibliotēkā varēja skatīt aptuveni divus mēnešus. Autore pašas radītos enerģētiskos zīmējumus izkārtoja tā, lai tie harmonizētu telpu. Arī pati I. Indriksone sajuta pozitīvo ietekmi – šajā laikā viņai radās enerģija paveikt pat tos darbus, kam iepriekš pietrūka spēka. Gada sākumā līdzīga tikšanās bija arī Ozolmuižā, kas bija M. Līcītes pirmais izbraukums uz kaimiņnovadu. – *Nodarbība Puikulē bija citāda nekā Ozolmuižā. Šoreiz pat ļoti aizgāja līdz sirsniņai, asarīnai. Arī noslēgtie cilvēki atvērās, – īpašo noskaņu raksturo bibliotekāre Inga, kura bijusi klāt abās norisēs.*

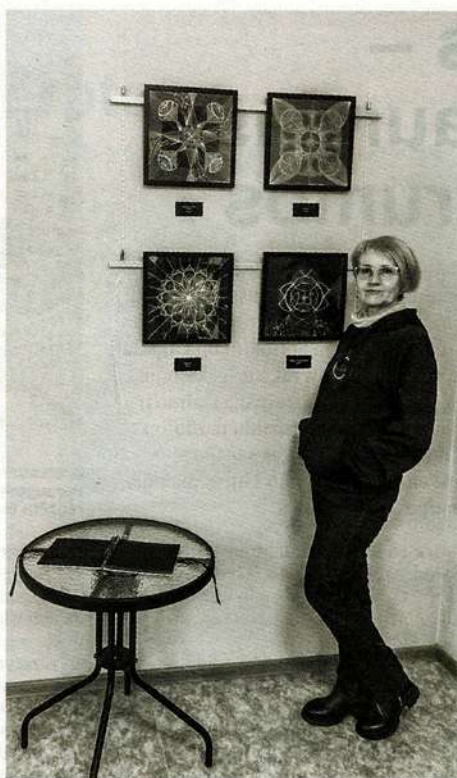
Dzīves rakstu autorei Maijai satikšanās mūspusē paliks prātā ar saulaino bibliotekāri Ingu un ļoti ieinteresētajiem dalībniekiem. Viņa uzsvēr – katrs pasākums ir citāds, jo veidojas no auditorijas noskaņojuma. Arī viņas izstāžu skatītājus nosacīti var iedalīt trīs grupās. Vienus uzrunā vizuāli skaistie darbi, kas zīmēti ar smalkām gēla pildspalvām. Daļa zīmējumos saskata kaut ko vairāk, redz simboliku – piemēram, dzīvības koku un citus elementus. Savukārt trešā daļa sajūt bildes radīto enerģētiku.

Ceļš, kā M. Līcīte nonāca līdz dziedniecībai un mākslas terapijai, ir gana ilgs. Viņas darba pieredze ir plaša – strādājusi gan mūzikas pedagoģijā, gan tirdzniecībā, mārketiņgā, farmācijā, 14 gadus senioru aprūpē Austrijā un īsu brīdi Šveicē un Anglijā. Iegūtā pieredze noder. Valmieriete jau bērnībā apjautusi, ka viņa sajūt vairāk par apkārtni, daudz labāk spēj viņus izprast. Tiesa, tie bija padomju laiki ar citādu attieksmi pret netveramākām lietām. Arī Maijas vecāki, būdami pedagogi, mudināja meitu mest mieru šim it kā muļķībām. Viņa saprata, ka labāk to nolikt malā un par to nevienam neko nestāstīt. Tomēr, ja cilvēkam kaut kas ir dots, nav iespējams to sevī noturēt. Ik pa laikam bijusi kādi uzplaisnījumi, taču mērķtiecīgai sevis izzināšanai sarunbiedre pievērsās no

2003. gada, kad naktīs mēdza redzēt savādus sapņus. Tā tas norisinājies vairākus gadus, līdz aktīvāk sākusī meklēt atbildes. Ne viss vedies gludi, tādēļ pati nolēmusi, ka neko vairs nevēlas noskaidrot. – *Tomēr dzīve nolika pie vietas un nācās vien atzīt, ka esmu citādāka un man ir dotības. Sastapu tādus cilvēkus, kuri man palīdzēja to visu atklāt. Dziednieku skolā, kurā apguva dzīvas ētikas mācību jeb Agni jogu, viņa nonāca veselības problēmu dēļ. Tur viņu izdziedināja un norādīja, ka arī pati sieviete spēj palīdzēt citiem. Laika gaitā iegūtas papildu zināšanas. – Parādu cilvēkam virzienu un esmu blakus grūtos brīžos, bet neviena vietā neko nedaru.*

Māksla viņas dzīvē bijusi kopš bērnības – padēvās zīmēšana un viss, kas saistās ar kompozīciju un krāsu izvēli. Ar mākslas terapiju viņa saskārās, 90. gados strādājot skolā. Nesen iegūts mākslas terapijas praktiķes sertifikāts attālinātā skolā Kanādā.

Visu apgūto Maija apvienojusi savā izveidotajā intuitīvās ģeometrijas metodē, kas balstīta uz mākslas terapijas pamatiem. Ar šo metodi viņa strādā jau pāris gadu. Tā izpaužas trīs veidos. Autore pati rada enerģētiskos zīmējumus (izstādē Puikulē varēja redzēt tieši šīs matricas) jeb spēka matricas, veido individuālās matricas pēc cilvēku foto, sniedz aprakstu, kāda informācija procesa laikā saņemta, un tālāk cilvēks pats ar to strādā. Trešais veids ir matricu zīmēšana radošajās laboratorijās. – *Te ir izvēle un ļaušanās tam, kas nāk laukā. Cilvēkam dodu makšķeri, ne zivi. Mans mērķis ir sniegt impulsu izzināt pašam sevi. Izmainās mūsos notiek nepātraukti. Tiek doti arī špikerīši, piemēram, metaforiski asociatīvās kārtis. Ar manu*

Ar spēju sajust un izprast citus apveltītā Maija Līcīte, ciemojoties Puikules bibliotēkā

atbalstu cilvēks sākumā noskaņojas un tad izdara izvēles, piemēram, kādas krāsas papīru izmantot, ar kādiem instrumentiem strādāt. Tālāk ir praktiskā darbošanās – tiek zīmēts stāsts. Un nemaz nav jāprot zīmēt, – iedrošina sarunbiedre. Daudz ko par personu pasaka jau tas, kādas krāsas papīrs un zīmēšanas rīki tiek izvēlēti, kā tiek zīmēts, vai pieturas pie šabloniem vai virpuļo pa lapu. Cilvēks parāda to, ko citā situācijā nemaz nelaiestu laukā no sevis. Maijas galvenais uzdevums te ir radīt drošu vidi. – Pēc tam, kad matrica izveidota, cilvēks tik daudz, cik vēlas, izstāsta, ko tajā atspoguļojis. Ja viņš vēlas, pēc tam es sniedzu savu redzējumu par darbiņu, tajā paustajām emocijām. Tā ir mākslas terapija, – skaidro M. Līcīte.

M. Līcīte ar saviem darbiem un spēka matricu meistarnīcām mūsu novadā labprāt viesotos atkārtoti. Viņa mīļuprāt saietas ar dažāda vecuma auditoriju – gan pieaugušajiem, gan skolēniem. Ar Valmieras Viestura vidusskolas sākumskolēniem mākslas pulciņā kopīgi veidojuši fantastiskus darbiņus, kas pēc tam bija izstādīti Valmieras pagasta bibliotēkā.

Līga LIEPIŅA
Ingas INDRIKSONES foto

Avots: Auseklis

Datums: 17.04.2026

No idejas līdz skaistiem rikšotājiem

Patrīcija Berģe: "Man galvā jau ir vizuāls attēls, kādu es vēlos uzšūt zirgu."

Vēl līdz 18. aprīlim Lītenes pagasta bibliotēkā skatāma 13 gadus vecās gulbenietes Patrīcijas Berģes pašdarināto rikšotāju izstāde "Izsapņotais kumeliņš". Kamēr sapnis par īstu zirgu vēl nav piepildījies, Patrīcija radījusi savu "Hobby Horse" kolekciju.

Izstādi papildina viņas draudzeņu Lailas un Leldes Lauvu zirgu figūriņas. "Izstāde ir ļoti apmeklēta, to brauc pat skatīties no Gulbenes un Stāmerienas," "Dzirkstele" stāsta Lītenes pagasta bibliotēkas vadītāja Dace Džērve.

Zirgi no kartona un auduma

Patrīcijai ļoti patiek zirgi, un viņa vienmēr ir vēlējusies apmeklēt zirgu treniņus. Viņa arī sapņo, ka kādreiz pašai būs zirgi, jo šie dzīvnieki viņai liekas skaisti, cēli, lojāli pret cilvēkiem.

Par to, kā Patrīcija sāka darināt zirdziņus, viņa "Dzirkstele" stāsta: "Vienu vakaru man un māsicai radās ideja izgatavot kādu rokdarbu. Tā kā mūs ļoti interesē viss, kas saistīts ar zirgiem, izdomājām, ka varētu izgatavot 3D zirgu no kartona un papīra. Sanāca ļoti skaisti! Katrs nākamais – aizvien skaistāks. Pirmie zirgi tapa no kartona, vairākas kārtas aplīmēti ar papīra salvetēm un nokrāsoti. Pamudinājām arī savas draudzenes izgatavot zirgus, rīkojām vasarā meistarklases. Pēc tam, kad jau nedaudz apņika vienveidība, tad sapratu, ka gribu izmēģināt kaut ko sarežģītāku un

interesantāku, un tā tapa auduma zirgi. Tie ir izgatavoti no plīša auduma, gludināmā flīzelina, sintepona, filca un dzijas. Zirga aksesuārus izgatavoju no dažādām lentēm, atslēgu piekariņa riņķīšiem, karabīnes aizdarītēm. Idejas smēļos, arī pētot un lasot par īsto zirgu aksesuāriem," stāsta Patrīcija.

Patīk izmēģināt jaunas lietas

Viņa saka, ka, internetā ieraugot šādus zirgus, kuri izmaksā pat vairāk nekā 100 eiro, vēlējusies pati sākt izgatavot un šūt tikpat skaistus kā šajos sludinājumos.

"Arī ziemas vakari ir gari, un, lai laiks paskrietu ātrāk, vēlējos tos pilnvērtīgāk aizpildīt. Arī Vecgada vakars tika pavadīts, šujot zirdziņu. Man ļoti patīk izmēģināt jaunas lietas un it īpaši, ja sanāk tik veiksmīgi," saka Patrīcija, kura ir absolvējusi Gulbenes Mākslas skolu, kur iemācījies pašus pamatus šūšanā, radot noslēguma darbu – sašujot četras somas, pirms tam ar stelēm noauzot audumu.

"Tāpat arī internetā daudz lasīju un skatījos video par šo zirgu izgatavošanu. Man galvā jau ir vizuāls attēls, kādu es vēlos uzšūt zirgu. Izgatavojot aizvien vairāk zirgu, nāk klāt jaunas idejas, kā papildināt to, piemēram, šujot iemauktus, apaušus, skaistuma aksesuārus. Vis-sarežģītākais ir atrast materiālus, jo ne viss Gulbenē ir nopērkams. Daudzas lietas nākas pirkt "Depo" vai internetveikalos. Tāpat arī vis-

PATRĪCIJA BERĢE ar savu nodarbi – zirdziņu izgatavošanu - aizrāvusi arī māsiņu Odriju Zirdziņu.

FOTO: GATIS BOGGANOVŠ

sarežģītākais ir ausu uzšūšana uz zirga, jo ausi nevar salocīt un, šujot klāt, ir nepieciešams liels spēks, lai adatu izdabūtu cauri visām auduma kārtām. Darbs zirgu darināšanā ritētu ātrāk, ja man būtu šūmašīna, jo pašlaik to daru ar rokām. Viss pārējais jau šķiet viegls, esmu jau satrenējusies, kā paveikt

visu kvalitatīvāk un ātrāk," stāsta Patrīcija.

Lītenes pagasta bibliotēkā šī ir Patrīcijas un viņas māsiņas Odrijas Zirdziņas pirmā izstāde. "Mājās draugiem un radiem jau bijām rādījušas savus mākslas darbus. Priečajamies, ka bibliotēkas vadītāja Dace uzaicināja mūs rīkot

izstādi. Lītenē dzīvo mani vecvecāki, un tur man ļoti patīk. Es laukos pavadu daudzas brīvdienas un vasaras brīvlaiku. Tur ir draugi un māsiņa, ar kuriem kopā var realizēt dažādas idejas," saka Patrīcija. ■

— Inīta Savicka

LĪTENES PAGASTA BIBLIOTĒKĀ ir aplūkojama Patrīcijas Berģes darināto zirdziņu izstāde.

FOTO: DACE DŽĒRVE

Avots: Dzirkstele
Datums: 17.04.2026

let pastaigās dabā un vēro putnus jau desmit gadus

Jēkabpils Galvenās bibliotēkas lasītavā skatāma Gītas Losānes fotoizstāde «Spārnotā iedvesma»

ILZE BIČEVSKA

Jēkabpils novada Galvenās bibliotēkas (JNGB) lasītavā – kārtējā izstāde, un šomēnes te var apskatīt Gītas LOSĀNES trešo fotoizstādi šajās telpās. Tai dots nosaukums «Spārnotā iedvesma». Gītas fotogrāfijas stāsta par viņas aizraušanos – putnu vērošanu un fotografēšanu.

– Ar Jēkabpils novada Galveno bibliotēku es sadarbojos jau trešo gadu. Esmu arī bieža te notiekošo pasākumu dalībniece, jo bibliotēka rīko tikšanās ar cilvēkiem, kuriem ir dažādas aizraušanas. Man ļoti patīk, ja cilvēki kaut ko interesantu dara, kā arī par to pastāsta citiem. Es eju pastaigās dabā un vēroju putnus jau vismaz desmit gadus. Manā īpašumā ir arī fotokamera «Nikon», kas domāta amatieriem, bet ir gana laba, lai varētu noņemt kadrus ar putniem. Profesionāliem, protams, ir daudz sarežģītākas kameras, smagākas un liekamas uz statīviem. Protams, ka putns ir trimīga būtne, bet man tomēr izdodas dabūt foto, ķerot mirklus kustībā. Savās pastaigās esmu bruņojusies ar fotoaparātu, mugursomu, ūdenspudeli, rezerves baterijām un binokli. Klausos putnu radītajās skaņās, vēroju viņu kustību, tuvāk palūkojos arī ar binokli. Slēpni nesēju, to gan ne! – stāsta Gīta Losāne.

Viņa teic, ka vēlme iet dabā radusies bērnībā, jo

Jēkabpiliete, fotogrāfe Gīta Losāne savu trešo fotoizstādi JNGB «Spārnotā iedvesma» veidojusi, iedvesmojoties no Kārļa Grīguļa grāmatas «Putnu grāmata». Putnu dienu aizsācējs, rakstnieks K. Grīgulis savos darbos aizrautīgi dalās pieredzē un zināšanās par putniem, iedvesmojot arvien jaunus dabas pētniekus.

viņa ir dabas bērns. Nākusi no laukiem, atceras sajūtas, kā pēc garas ziemas prieku rada pirmais pavasara vēstnesis strazds. Gīta teic, ka putnus var vērot visu gadu, mazāk iespēju esot karstās vasaras dienās, kad arī spārnaini meklē ēnu un ir mazāk aktīvi. Arī ziemā ir sava putnu kopiena, ko var vērot, tikpat kā neizejot no

mājas, jo tad tie rosās pie barotavām.

– Mums pie mājas, protams, ir barotava, pie kuras šoziem pulcējās daudz putnu. Tie tā bija pieraduši pie cienasta, ka vēl laiciņu pēc sniega nokušanas gaidīja, ka viņus baros, bet nu jau laiks pašiem meklēt ēdamo. Jā, ne tikai laukos, bet arī pilsētā ir vērojama

Izstādes autore kopā ar draugiem un domubiedriem.

JNGB arhīva foto

liela putnu dažādība. To saku no savas pieredzes. Gadu gaitā ir neliela sugu mainība: kādas sugas īpatņu paliiek vairāk, citas – samazinās. Vai šoziem bija sarkankrūtiši jeb svilpi? Bija gana daudz, un arī patlaban tie vēl čiepst pie manas mājas un satupuši kokos uz ielas. Fotogrāfiju ar putniem man, protams, ir daudz. To skaits visu laiku papildinās, un ne jau visas var izlikt izstādē. Vienmēr jāatlasa labākās. Nu esmu iesaistījusies arī Ornitologu biedrības darbībā, un šogad maija nogalē pirmo reizi piedalīšos pasākumā «Torņu ciņas». Tās ir putnu vērošanas sacensības, kurās vērotāji sacenšas savā starpā par to, kurš noteiktajā laikā fiksēs vairāk putnu sugu. Ir divi laiki: četras

stundas amatieriem un divdesmit četras – pieredzējušākajiem. Es pieteicos uz diennakti. Redzēs, kā veiksies, bet zinu, ka būs interesanti. Vēl nezinu arī, no kura torņa būs jāvēro. To noteiks izloze, bet varētu būt kaut kur Liepājas pusē. Vai būs arī balvas, es nezinu, un mani tas interesē vismazāk. Mans mēr-

ķis – piedalīties šādā pasākumā. Ko lai saka, esmu ievilkta interesantās nodarbēs, kas papildina manu ilggadējo aizraušanos – pastaigas dabā, putnu vērošanu un fotografēšanu, – priecājas Gīta Losāne.

Izstāde «Spārnotā iedvesma» JNGB apskatāma līdz aprīļa beigām. ●

Uzziņai

Putnu dienas Latvijā tradicionāli norisinās aprīlī, atzīmējot gājputnu atgriešanos un veicinot to aizsardzību. 2026. gadā īpaša uzmanība pievērsta gada putnam – apodziņam (*Glaucidium passerinum*, mazākā no Latvijas pūcēm). Lielākā daļa Putnu dienu pasākumu notiek aprīļa sākumā, taču aktivitātes – putnu vērošana, pārgājieni, izglītojošas nodarbes, putnu būrišu gatavošana un izlikšana – turpinās visu mēnesi. Kopš 1995. gada Putnu dienu rīkošanu veic Latvijas Ornitoloģijas biedrība, pievienojoties arī starptautiskajai putnu vērošanas tradīcijai «Euro Birdwatch».

Avots: Brīvā Daugava

Datums: 17.04.2026